

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ
ΕΝΟΠΟΙΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ
ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

Ενημερωτικό Δελτίο

για τις

ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ

Κωδικός:6029

Τεύχος 69, Φεβρουάριος 2011

Ναπολέον Μαραβέγιας, «Ο ρόλος των Διεθνών Αγορών στην οικονομική κρίση» 1

Επισκόπηση 2

Φάκελος: Οι Αποφάσεις του Μαρτίου και η Οικονομική Διακυβέρνηση 6

Τύπος 23
- Ελληνικός
- Ξένος

Τεκμηρίωση 24

Εκδηλώσεις 30

**ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΟΠΙΩΣΗΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ (ΕΕΕΠ)
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
Αιόλου 42-44, 105 60 Αθήνα**

Το Εργαστήριο Ευρωπαϊκής Ενοποίησης και Πολιτικής (ΕΕΕΠ) ιδρύθηκε το Νοέμβριο του 2002 βάσει του Προεδρικού Διατάγματος 278/2002 στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης της Σχολής Νομικών, Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Πρόκειται για έναν ανεξάρτητο, μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα ερευνητικό και εκπαιδευτικό φορέα που λειτουργεί εντός Πανεπιστημίου διατηρώντας ωστόσο ευρεία διοικητική και οικονομική αυτονομία.

Το Εργαστήριο στοχεύει τόσο στην εξειδικευμένη μελέτη και διακλαδική προσέγγιση του φαινομένου της Ευρωπαϊκής Ενοποίησης όσο και στην προώθηση του διαλόγου σε επιστημονική βάση. Έχει ως αποστολή τη συστηματική παρακολούθηση, ανάλυση, ερμηνεία και αξιολόγηση των εξελίξεων στον Ευρωπαϊκό χώρο, τη συνεργασία και ανταλλαγή επιστημονικών γνώσεων με άλλα ακαδημαϊκά ή ερευνητικά ιδρύματα στην Ελλάδα και το εξωτερικό, τη συμμετοχή σε εθνικά, κοινοτικά ή διεθνή προγράμματα εκπαίδευσης, κατάρτισης και επιμόρφωσης προσωπικού, την ανάπτυξη προγραμμάτων διδασκαλίας και τη διεξαγωγή βασικής και εφαρμοσμένης έρευνας, την οργάνωση σεμιναρίων, συμποσίων, συνεδρίων, διαλέξεων, καθώς και την πραγματοποίηση δημοσιεύσεων και εκδόσεων.

Διευθυντής Εργαστηρίου: Καθηγητής Π.Κ. Ιωακειμίδης

Υπεύθυνη Ερευνητικής και Διαχειριστικής Στήριξης Εργαστηρίου: Κλεοπάτρα Ματσουκά
Επιστημονικό Συμβούλιο: Π. Κ. Ιωακειμίδης, Π. Καζάκος, Ν. Μαραβέγιας, Μ. Τσινισιζέλης,
Κ. Υφαντής, Ι. Υφαντόπουλος, Π. Βαρβαρούσης, Σ. Βέρνυ, Ε. Δούση, Ν. Κουτσιαράς.

Με το Εργαστήριο συνεργάζονται επίσης μέλη ΔΕΠ άλλων Πανεπιστημίων

**ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ (ΕΚΕΜ)
Ξενοφάντος 4, 105 57 Αθήνα**

Το Ελληνικό Κέντρο Ευρωπαϊκών Μελετών (ΕΚΕΜ) ιδρύθηκε το 1988. Είναι Κρατικό Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου και εποπτεύεται από το Υπουργείο Εξωτερικών.

Κύρια αποστολή του ΕΚΕΜ είναι η προαγωγή της μελέτης των ευρωπαϊκών θεμάτων. Το Κέντρο αποτελεί συμβουλευτικό βραχίονα του Υπουργείου Εξωτερικών καθώς και φορέα παραγωγής καινοτόμων ιδεών και ρεαλιστικών προτάσεων στην προσπάθεια διαμόρφωσης και εφαρμογής μιας ολοκληρωμένης και συνεκτικής ευρωπαϊκής πολιτικής στη χώρα μας.

Το ΕΚΕΜ είναι, επίσης, επιφορτισμένο με την ενημέρωση των Ελλήνων πολιτών σχετικά με τη λειτουργία και τις δράσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ταυτόχρονα, αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στην ανάπτυξη του ανθρώπινου κεφαλαίου, αναλαμβάνοντας σειρά πρωτοβουλιών μετεκπαίδευσης και δια βίου μάθησης, πάντοτε σε ζητήματα ευρωπαϊκών πρακτικών και διακυβέρνησης.

Το Κέντρο διοικείται από επταμελές Διοικητικό Συμβούλιο και το ερευνητικό έργο του εποπτεύεται από δεκαμελές Επιστημονικό Συμβούλιο.

Μηνιαία Έκδοση

Ιδιοκτήτης: Εργαστήριο Ευρωπαϊκής Ενοποίησης και Πολιτικής, Αιόλου 42-44, 105 60 Αθήνα
Εκδότης (& Επιστημονικός Υπεύθυνος Δελτίου): Π. Κ. Ιωακειμίδης, Διευθυντής Εργαστηρίου Ευρωπαϊκής Ενοποίησης και Πολιτικής, Αιόλου 42-44, 105 60 Αθήνα.

Η έκδοση γίνεται σε συνεργασία με το Ελληνικό Κέντρο Ευρωπαϊκών Μελετών (ΕΚΕΜ) και με τη στήριξη της Αντιπροσωπείας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην Ελλάδα στο πλαίσιο υλοποίησης του Προγράμματος European Management Partnership.

Συντακτική ομάδα: Δρ. Άννα Βαλλιανάτου (& υπεύθυνη σύνταξης), Κλεοπάτρα Ματσουκά, Δρ. Μαρίνα Πετρέλλη.

Σε αυτό το τεύχος συνεργάστηκαν οι Φανή Γιαννικοπούλου, Γιορίνα Μαρατίση και Βασιλική Τσιάρα.

Για τυχόν παρατηρήσεις και σχόλια: 2103689535, newsletter_eeep@pspa.uoa.gr

Ναπολέον Μαραβέγιας, Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών

«Ο ρόλος των Διεθνών Αγορών στην οικονομική κρίση»

Οι διεθνείς χρηματοπιστωτικές αγορές, χωρίς κανένα περιορισμό, έχουν αναχθεί σε «υπέρτατο κριτή» της αποτελεσματικότητας των αποφάσεων της ΕΕ να διευκολύνουν τις λιγότερο αναπτυγμένες χώρες-μέλη της ευρωζώνης να αποπληρώσουν τα χρέη τους.

Στην περίπτωση της χώρας μας, η οποία στις 25 Μαρτίου 2011 πήρε «διευκολύνσεις» από την ΕΕ με την επιμήκυνση του χρόνου αποπληρωμής του δανείου των 112 δισεκατομμυρίων ευρώ, με τη μείωση του επιτοκίου και με τη δυνατότητα προσφυγής για δανεισμό στον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Στήριξης, δεν έπεισαν τις αγορές ότι αποτελούν πραγματική βοήθεια για την αποπληρωμή των χρεών της. Έτσι, τα επιτόκια των ελληνικών ομολόγων παραμένουν δυσθεώρητα.

Το ερώτημα που τίθεται από τους πολίτες, οι οποίοι υφίστανται τις συνέπειες της σκληρής λιτότητας είναι, αν οι διεθνείς χρηματοπιστωτικές αγορές είναι δυνατόν να ελεγχθούν. Το ζήτημα δεν είναι ηθικό η νομικό, αν δηλ. η «κερδοσκοπία», που ασκούν, είναι ηθικά επιλήψιμη, η νομικά κολάσιμη, δεδομένου ότι στο σημερινό οικονομικό σύστημα η αναζήτηση του κέρδους από κάθε μορφής επιχείρηση είναι απολύτως θεμιτή. Το ζήτημα είναι καθαρά πολιτικό δηλ. αν οι Κυβερνήσεις των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όχι μόνο της περιφέρειας της ευρωζώνης, αλλά και των ισχυρότερων χωρών-μελών της, είναι διατεθειμένες να υφίστανται τις συνέπειες της ανεξέλεγκτης δράσης των διεθνών αγορών. Διότι και οι φτωχότερες χώρες υποφέρουν από αναγκαστική λιτότητα, ενώ ταυτόχρονα διατρέχουν και τον κίνδυνο χρεοκοπίας, και οι πλουσιότερες χώρες δυσφορούν, διότι αναγκάζονται να πληρώσουν όλο και περισσότερο μέσω όλο και ισχυρότερων μηχανισμών σωτηρίας, προκειμένου να διασωθεί το ευρώ και μαζί του ολόκληρο το ευρωπαϊκό οικοδόμημα.

Ο έλεγχος των διεθνών αγορών, ενώ δεν είναι τεχνικά ανέφικτος είναι πολιτικά εξαιρετικά δύσκολος. Νομοθετικές ρυθμίσεις έχουν ήδη προταθεί από πολλούς ειδικούς, το ζήτημα είναι, ότι δεν υπάρχει η αναγκαία πολιτική βούληση σε διεθνές επίπεδο να προχωρήσει η εφαρμογή τους. Οι αντιθέσεις μεταξύ των μεγάλων χωρών και η ισχύς των ομάδων πίεσης, που έχουν συμφέροντα από την ανεξέλεγκτη δράση των αγορών αυτών, φαίνεται ότι είναι πολύ μεγάλη.

Βεβαίως, κανείς δεν μπορεί να προεξοφλήσει, ότι η πιθανή όξυνση της διεθνούς οικονομικής κρίσης, δεν θα δημιουργήσει τις πολιτικές προϋποθέσεις για τον ουσιαστικό έλεγχο των χρηματοπιστωτικών αγορών σε παγκόσμια κλίμακα.

ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

Ενδιάμεσες προβλέψεις για την Ε.Ε.: η οικονομική ανάκαμψη στην Ε.Ε. συνεχίζεται¹.

Την 1^η Μαρτίου 2011 η Ε. Επιτροπή δημοσίευσε τις Ενδιάμεσες Οικονομικές Προβλέψεις. Για το 2011 προβλέπεται αύξηση του ΑΕΠ κατά 1,8% στην Ε.Ε. και κατά 1,6% στην ευρωζώνη. Οι προβλέψεις είναι ελαφρώς αναθεωρημένες προς τα πάνω χάρη στις καλύτερες προοπτικές της παγκόσμιας οικονομίας και τη βελτίωση της επιχειρηματικής εμπιστοσύνης. Αναθεωρημένες προς τα πάνω είναι και οι προβλέψεις για τον πληθωρισμό το 2011, λόγω αύξησης των τιμών της ενέργειας και των πρώτων υλών: 2,5% στην ΕΕ και 2,2% στην ευρωζώνη.

Ο Επίτροπος οικονομικών και νομισματικών υποθέσεων της ΕΕ, Olli Rehn δήλωσε: «Υστερα από μία επιβράδυνση της ανάπτυξης κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2010, η ανάκαμψη αναμένεται να κερδίσει έδαφος κατά το 2011. Μολονότι η ανάκαμψη θα εξακολουθήσει να στηρίζεται από τις εξαγωγές, αναμένεται επανεξισορρόπηση της ανάπτυξης προς την κατεύθυνση της εγχώριας ζήτησης, κάτι που θα οδηγήσει σε πιο βιώσιμη ανάπτυξη. Εντούτοις η ανάκαμψη παραμένει άνιση και πολλά κράτη μέλη διέρχονται δύσκολη περίοδο προσαρμογής. Επιπλέον, παρά την πρόσφατη σχετική νηνεμία που επικρατεί στις αγορές, η κατάσταση δεν έχει εξομαλυνθεί πλήρως.»

Η αναθεώρηση των προβλέψεων προς τα πάνω βασίζεται σε επικαιροποιημένες προβλέψεις για τη Γαλλία, τη Γερμανία, την Ιταλία, τις Κάτω Χώρες, την Πολωνία, την Ισπανία και το Ηνωμένο Βασίλειο, χώρες στις οποίες αναλογεί περίπου το 80% του ΑΕΠ της ΕΕ. Τα στοιχεία δείχνουν άνιση εξέλιξη στα διάφορα κράτη μέλη: ατμομηχανή της ανάπτυξης είναι η Γερμανία με εκτίμηση για αύξηση του ΑΕΠ κατά 2,4%, ακολουθούμενη από τη Γαλλία με 1,7%. Εκτός ευρωζώνης προβλέπεται αύξηση 4,1% για την Πολωνία και 2% για τη Μεγάλη Βρετανία.

Σημειώτεον ότι, ενώ διατηρείται ο υψηλός βαθμός αβεβαιότητας, οι κίνδυνοι για τις προοπτικές οικονομικής ανάπτυξης της ΕΕ για το 2011 φαίνονται σε γενικές γραμμές ισορροπημένοι. Από την πλευρά των θετικών εξελίξεων, η σταθερότητα της παγκόσμιας ανάπτυξης και η διάχυση της αναθέρμανσης της οικονομικής δραστηριότητας της Γερμανίας σε άλλα κράτη μέλη, ενδέχεται να υλοποιηθούν σε μεγαλύτερη έκταση απ' ό,τι είχε προβλεφθεί. Από την πλευρά των αρνητικών εξελίξεων, δεν είναι δυνατόν να αποκλειστεί νέα ένταση στις αγορές, ενώ η δημοσιονομική εξυγίανση μπορεί να επιβαρύνει την εγχώρια ζήτηση στις αντίστοιχες χώρες περισσότερο απ' ό,τι είχε προβλεφθεί. Όσον αφορά την πορεία του πληθωρισμού, οι κίνδυνοι είναι κάπως αυξημένοι λόγω των πολιτικών εξελίξεων στη Μέση ανατολή και τη βόρεια Αφρική.

¹ http://ec.europa.eu/ellada/news/news/20110302oik_provpseis_el.htm

Το χρονικό των αποφάσεων για τη Λιβύη.

Μετά την απόφαση της Έκτακτης Ευρωπαϊκής Συνόδου της 11ης Μαρτίου να συνδράμει τους Λίβυους πολίτες με «όλα τα αναγκαία μέσα», η Γαλλία (13/3) ανέλαβε να πείσει τους Ευρωπαίους ηγέτες για αποδοχή του σχεδίου περί ζώνης απαγόρευσης πτήσεων της Αραβικής Ένωσης. Οι απόψεις εντός της Ευρώπης δίσταντο, καθώς η Γαλλία και η Βρετανία συνέκλιναν στην άμεση εφαρμογή του σχεδίου, ενώ άλλες χώρες, μεταξύ αυτών και η Γερμανία, πρότειναν την απλή ενίσχυση των κυρώσεων στο καθεστώς Καντάφι. Σημειώνεται ότι απείχαν της απόφασης του ΣΑ, η Γερμανία (μη μόνιμο μέλος του ΣΑ), η Ινδία και η Βραζιλία, αλλά και τα μόνιμα μέλη Κίνα και Ρωσία.

Με την απόφαση υπ' αριθμόν 1973 του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ της 17ης Μαρτίου εγκρίνεται, με 10 ψήφους υπέρ (και καμία κατά), η πρόταση που εισηγήθηκε ο εκπρόσωπος της Γαλλίας για απαγόρευση πτήσεων στον εναέριο χώρο της Λιβύης, με στόχο την εξουδετέρωση της αεροπορικής αμυντικής ικανότητας της χώρας. Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, ακολουθεί η κοινή δήλωση της Ύπατης Εκπροσώπου Catherine Ashton και του Προέδρου του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Herman van Rompuy, περί άμεσης ανάγκης για βοήθεια προς τους Λίβυους πολίτες. Στις 19 Μαρτίου, η Ευρώπη (Γαλλία και Βρετανία) αναλαμβάνει πρώτη την εφαρμογή της προαναφερθείσα απόφασης, ακολουθούμενη από τις Ηνωμένες Πολιτείες, με επιθέσεις από αέρος και θάλασσας.

ΕΚ: το Ουγγρικό δίκαιο για τα ΜΜΕ παραμένει προβληματικό².

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (10/3/2011) δήλωσε ότι οι πρόσφατες τροποποιήσεις στο ουγγρικό δίκαιο για τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης δεν ήταν ικανοποιητικές. Συγκεκριμένα, τα μέλη του ΕΚ ανέφεραν ότι η τροποποίηση του νόμου για τα ΜΜΕ αποτελεί μια θετική εξέλιξη, αλλά δεν αποκαθιστά την ανεξαρτησία των ΜΜΕ και τον τερματισμό της κρατικής παρέμβασης στην ελευθερία έκφρασης. Το αίτημα για περαιτέρω αλλαγές - που κατέθεσαν οι ομάδες των Σοσιαλιστών, των Φιλελευθέρων, των Πρασίνων καθώς και αριστερές ομάδες- εγκρίθηκε με 316 ψήφους υπέρ, 264 ψήφους κατά και 33 αποχές.

Το ΕΚ επέκρινε την Ε. Επιτροπή ότι έχει περιορίσει τις συζητήσεις με τις ουγγρικές αρχές σε τρία σημεία και ότι δεν ασκεί πίεση για περισσότερες αλλαγές. Το ΕΚ εστίασε στο Συμβούλιο για τα ΜΜΕ, τα μέλη του οποίου διορίζονται από το κυβερνών, κόμμα, και ζήτησε από την Ε. Επιτροπή να εκδώσει μια οδηγία για την ελευθερία των ΜΜΕ, τον πλουραλισμό και την ανεξάρτητη διακυβέρνηση πριν από το τέλος του έτους. Οι εκκλήσεις του ΕΚ ανταποκρίνονται στα στοιχεία των Ενώσεων δημοσιογραφίας και του ΟΑΣΕ, που ελέγχει το επίπεδο της δημοκρατίας και τον πλουραλισμό. Από την άλλη πλευρά, στην Ουγγαρία ορισμένοι χαρακτήρισαν τις απόψεις του ΕΚ ως «κυνήγι μαγισσών» εναντίον της χώρας.

² Pop V., "Hungarian media law not good enough", 11/3/2011, Euobserver

ΑΠΟ ΤΗΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Διαπραγματεύσεις σχετικά με την ένταξη της Τουρκίας στην Ε.Ε.

Στις 9 Μαρτίου 2011 εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ψήφισμα σχετικά με τις ενταξιακές διαπραγματεύσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης με την Τουρκία. Στο κείμενο του ψηφίσματος υπογραμμίζεται ότι το αδιέξοδο στην επίλυση του Κυπριακού, η έλλειψη διαλόγου μεταξύ των τουρκικών πολιτικών κομμάτων, η υπονόμηση της ελευθερίας του Τύπου, η μειονεκτική θέση των γυναικών, η αύξηση του αριθμού των «εγκλημάτων τιμής» και των καταναγκαστικών γάμων και η έλλειψη προστασίας των θρησκευτικών μειονοτήτων είναι τα βασικά στοιχεία τα οποία επιβραδύνουν τις ενταξιακές διαπραγματεύσεις με τη χώρα. Οι βουλευτές όλων των πολιτικών ομάδων παρουσιάστηκαν πολύ επικριτικοί σχετικά με τη «βραδεία πρόοδο» της Τουρκίας στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και τόνισαν την επιτακτική ανάγκη για «συνολική συνταγματική μεταρρύθμιση», ώστε να μετατραπεί η Τουρκία σε μια πραγματικά πλουραλιστική δημοκρατία. Επιπλέον οι ευρωβουλευτές προειδοποίησαν την τουρκική κυβέρνηση να σταματήσει τις συνεχείς παραβιάσεις του εναέριου χώρου της Ελλάδας και να διατηρήσει το διττό πολιτισμικό χαρακτήρα της Ίμβρου και της Τενέδου.

Σχέσεις Ένωσης με τη Νότιο Μεσόγειο

Μια εταιρική σχέση για τη δημοκρατία και την κοινή ευημερία με τις χώρες της νότιας Μεσογείου προωθείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Η στρατηγική αυτή καθορίζει τα μέτρα που έχει λάβει η Ευρώπη για να υποστηρίξει τις θεμελιώδεις αλλαγές που συντελούνται στην περιοχή και βασίζεται κυρίως σε τρία στοιχεία: πρώτον, στήριξη για το δημοκρατικό μετασχηματισμό της περιοχής, εστιάζοντας στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και στην καταπολέμηση της διαφθοράς, δεύτερον, στενή εταιρική σχέση με τους πολίτες παρέχοντας ευκαιρίες, ιδιαίτερα στους νέους, για ανταλλαγές και επαφές των ανθρώπων μεταξύ τους και τρίτον, προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης κυρίως μέσω της στήριξης των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων και της δημιουργίας θέσεων απασχόλησης. Στο πλαίσιο αυτό επιχορηγήσεις ύψους 1 δις ευρώ θα είναι διαθέσιμες για τη νότια Μεσόγειο για την περίοδο 2011-2013. Τέλος, η Ευρωπαϊκή Ένωση θα συνεχίσει να παρακολουθεί με προσοχή τις μεταναστευτικές κινήσεις τόσο εντός όσο και εκτός της περιοχής, ιδίως μέσω της επιχείρησης της Frontex με την ονομασία Hermes 2011.

Συνεργασία ΕΕ-Ελλάδας για τον έλεγχο των συνόρων

Για το χρονικό διάστημα από 2 Νοεμβρίου 2010 μέχρι 2 Μαρτίου 2011 η Ευρωπαϊκή Ένωση παρείχε υποστήριξη προς την Ελλάδα όσον αφορά στον έλεγχο των συνόρων Ελλάδας-Τουρκίας - και συνεπώς των εξωτερικών συνόρων της Ευρωπαϊκής Ένωσης - μέσω του μηχανισμού RABIT (Rapid Border Intervention Teams). Στα πλαίσια του RABIT καλά εκπαιδευμένοι υπάλληλοι προερχόμενοι από τα υπόλοιπα 26 κράτη-μέλη της Ένωσης βοηθούσαν τους Έλληνες συναδέλφους τους να ελέγχουν την περιοχή των συνόρων. Η επιχείρηση αυτή βοήθησε μεταξύ άλλων τις ελληνικές αρχές να συλλέξουν πληροφορίες για τις «μεταναστευτικές οδούς» ενώ χάρη σε αυτή σημειώθηκε μια σταδιακή μείωση της εισροής παράνομων μεταναστών (μείωση έως και 75%). Ωστόσο, παρά τις προσπάθειές της και την συνεργασία της με την FRONTEX, η Ελλάδα συνέχιζε να αντιμετωπίζει φοβερές δυσκολίες και μετά τις 2 Μαρτίου εξαιτίας του

γεγονότος ότι ο αριθμός των ανθρώπων που περνούν τα σύνορα παράνομα κάθε μέρα παραμένει μεγάλος. Γι' αυτό το λόγο, ακριβώς μετά την λήξη της επιχείρησης RABIT τέθηκε σε εφαρμογή η επιχείρηση POSEIDON LAND 2011, η οποία πρόκειται να εξασφαλίσει συνεχή και αποτελεσματικό έλεγχο των ελληνοτουρκικών συνόρων και να εμποδίσει την παράνομη μετανάστευση στην ανατολική περιοχή της Μεσογείου. Η POSEIDON LAND 2011 θα παρέχει βοήθεια στη χώρα μας μέχρι το τέλος του 2011 ενώ προβλέπεται ότι θα εξαπλωθεί και στα εξωτερικά σύνορα μεταξύ Βουλγαρίας και Τουρκίας.

Ενσωμάτωση της μειονότητας των Roma

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο καθιστά ως προτεραιότητά του την βελτίωση της πρόσβασης των Roma που είναι εγκατεστημένοι στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ο αριθμός τους ανέρχεται σε 10-12 εκατομμύρια) στην αγορά εργασίας, την εκπαίδευση, το σύστημα υγείας και την στέγαση. Προβάλλοντας την αντίθεσή του προς τη συστηματική διάκριση και περιθωριοποίηση, το στιγματισμό και την παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, με τα οποία έρχεται καθημερινά αντιμέτωπη η μειονότητα αυτή, το Κοινοβούλιο παροτρύνει τις τοπικές, εθνικές και ευρωπαϊκές αρχές να καταβάλουν μεγαλύτερη προσπάθεια σχετικά με την ενσωμάτωση της ομάδας αυτής. Προτάσεις που έχουν ήδη γίνει στα κράτη-μέλη και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποτελούν η πρόσληψη Roma στη δημόσια διοίκηση, η αύξηση του αριθμού των Roma δασκάλων και η παροχή παιδείας στα παιδιά Roma στη γλώσσα τους. Επιπλέον, οι τοπικές αυτές πρωτοβουλίες θα χρηματοδοτούνται από την Ένωση. Στις 5 Απριλίου αναμένεται η σχετική πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, την οποία θα εξετάσει το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο σε συνάντησή του στις 24 Ιουνίου.

Στάση Ένωσης απέναντι στην «ιαπωνική καταστροφή»

Στην αντιμετώπιση των συνεπειών που επέφερε ο καταστροφικός σεισμός και το τσουνάμι στην Ιαπωνία στις 11 Μαρτίου συνεισέφερε η Ευρωπαϊκή Ένωση με κάθε δυνατό τρόπο. Ύστερα από αίτημα της Ιαπωνίας στις 15 Μαρτίου η Ένωση έστειλε ανθρωπιστική βοήθεια στην περιοχή, ενώ η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενεργοποίησε αμέσως τον ευρωπαϊκό μηχανισμό πολιτικής προστασίας, στον οποίο συμμετέχουν τα 27 κράτη-μέλη της Ένωσης καθώς και η Κροατία, η Ισλανδία, το Λιχτενστάιν και η Νορβηγία. Επίσης, μια ομάδα δέκα εμπειρογνομόνων βρίσκεται σε άμεση ετοιμότητα να ταξιδέψει στην Ιαπωνία με σκοπό να συντονίζει την βοήθεια που παρέχεται από την ΕΕ σε τεχνικά θέματα. Με αφορμή τα γεγονότα αυτά και ύστερα από πρόταση του Επίτροπου για την Ενέργεια Günther Oettinger συγκλήθηκε μία ad hoc διάσκεψη στις 15 Μαρτίου με θέμα τη δυνατότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης να ανταπεξέλθει σε παρόμοια περίπτωση. Όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη συναίνεσαν στην έναρξη διεξαγωγής «stress tests» της ασφάλειας των πυρηνικών μονάδων της Ένωσης, καθώς επίσης και στην παρότρυνση των γειτονικών τους χωρών να πράξουν το ίδιο.

ΦΑΚΕΛΟΣ:
ΟΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΜΑΡΤΙΟΥ ΚΑΙ Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ

Η ΣΥΝΟΔΟΣ ΚΟΡΥΦΗΣ ΤΗΣ 11^{ΗΣ} ΜΑΡΤΙΟΥ

Τί προηγήθηκε³

Στις 12 Μαΐου 2011, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρουσίασε δέσμη μέτρων για την οικονομική διακυβέρνηση, δηλαδή προτάσεις για την ενίσχυση του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, το οποίο εγγυάται τη χρηματοοικονομική σταθερότητα της ευρωζώνης και της Ε.Ε. συνολικά.

Κατά τη Σύνοδο Κορυφής της Ε.Ε. του Φεβρουαρίου, η Γερμανίδα Καγκελάρια Angela Merkel και ο Πρόεδρος της Γαλλίας Nicolas Sarkozy κατέθεσαν ένα σύμφωνο *έξι σημείων* για την ανταγωνιστικότητα με στόχο την εναρμόνιση της φορολογικής πολιτικής καθώς και της πολιτικής για την εργασία στη ζώνη του ευρώ αναφέροντας ότι με την τρέχουσα κρίση τέθηκε ανάγκη για την ολοκλήρωση της νομισματικής ένωσης με μια οικονομική ένωση.

Λίγες εβδομάδες αργότερα, ο Πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής José Manuel Barroso και ο ομόλογός του στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, Herman Van Rompuy, διένειμαν ένα έγγραφο θέτοντας νέους στόχους για την ανταγωνιστικότητα.

Το πρόσφατο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο (24-25 Μαρτίου) είχε ως στόχο να λάβει τις τελικές αποφάσεις για το σύμφωνο, την οικονομική διακυβέρνηση και το ταμείο διάσωσης για την ευρωζώνη.

Τί ακολούθησε

Στις 12 Μαρτίου 2011, οι αρχηγοί των κρατών μελών της ευρωζώνης υπέγραψαν σύμφωνο ανταγωνιστικότητας που προτρέπει τις χώρες για περαιτέρω συντονισμό των οικονομικών τους πολιτικών. Αυτό είχε ως συνέπεια την αύξηση του χρηματικού ποσού διάσωσης της Ε.Ε. από 250 σε 440 δισ. ευρώ. Οι ηγέτες της Ε.Ε. συμφώνησαν λοιπόν να αυξήσουν τις εγγυήσεις που παρέχουν στο ταμείο διάσωσης, ώστε να μπορεί να αντλεί κεφάλαια στις διεθνείς αγορές. Αυτό σημαίνει ότι το ταμείο είναι σε θέση να εξασφαλίζει τη διάσωση οποιουδήποτε κράτους της ευρωζώνης πέραν της Ελλάδας και της Ιρλανδίας που έχουν ήδη ζητήσει βοήθεια. Η Πορτογαλία θεωρείται ως η επόμενη πιθανή χώρα που θα χρειαστεί οικονομική βοήθεια με την Ισπανία να ακολουθεί.

Οι ηγέτες συμφώνησαν επίσης να μειώσουν το επιτόκιο καθώς και να επιμηκύνουν τη διάρκεια των δανείων της Ελλάδας, δίνοντας στην Αθήνα περισσότερο χρόνο για να εξοφλήσει τα χρέη της ενώ απέρριψαν την προσφορά της Ιρλανδίας αφού ο πρωθυπουργός της Enda Kenny αρνήθηκε να αυξήσει το φορολογικό συντελεστή για τις εταιρείες (που ανέρχεται στο 12,5%). Οι Ευρωπαίοι ηγέτες έλαβαν, επίσης, την απόφαση να μην επιτρέψουν στο Ταμείο να χρηματοδοτήσει την εξαγορά ομολόγων υπερχρεωμένων κρατών μελών.

Οι ηγέτες στήριζαν, επίσης, τις γαλλο-γερμανικές προτάσεις για «ένα σύμφωνο για το ευρώ», γεγονός που υπαγορεύει την εξασφάλιση καλύτερου συντονισμού της

³ “EU leaders boost bailout fund, agree on euro pact”, EurActiv, 15/03/2011 στο <http://www.euractiv.com/en/euro-finance/eu-leaders-boost-bailout-fund-agree-euro-pact-news-503043>.

οικονομικής και δημοσιονομικής πολιτικής. Τα αιτήματα για το σύμφωνο περιλαμβάνουν από μείωση των μισθών με σκοπό την εξομοίωση με τα επίπεδα παραγωγικότητας έως μείωση της φορολογίας επί της εργασίας καθώς και σύνδεση των συντάξεων με το προσδόκιμο ζωής και τον καλύτερο συντονισμό της φορολογικής πολιτικής. Για παράδειγμα, τα κράτη μέλη θα κληθούν να καθορίσουν τους μισθούς ώστε να συμβαδίζουν με την παραγωγικότητα και να μην υπερβαίνουν εκείνες των κυριότερων εμπορικών τους εταίρων.

Οι 17 χώρες της ευρωζώνης αναμένεται να εφαρμόζουν τις συμφωνηθέντες μεταρρυθμίσεις που περιέχονται στο σύμφωνο το αργότερο μέχρι τον Απρίλιο όταν και ανακοινώνονται τα εθνικά προγράμματα μεταρρυθμίσεων (ΕΠΜ). Τα ΕΠΜ είναι αναφορές που οι χώρες καταθέτουν κάθε τρία χρόνια στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή ώστε να δείχνουν ότι ακολουθούν τη συμφωνηθείσα μακροπρόθεσμη στρατηγική ανάπτυξη («Ευρώπη 2020»).

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έχει εκφράσει τους φόβους του ότι το σύμφωνο θα υπονομεύσει σειρά μεταρρυθμίσεων πάνω στις οποίες εργάζονται από κοινού με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τα κράτη μέλη.

Σχόλιο⁴

Στις συζητήσεις που προηγήθηκαν της Συνόδου Κορυφής της ευρωζώνης στις 11 Μαρτίου, η καγκελάρια Angela Merkel και ο Γάλλος πρόεδρος Nicolas Sarkozy έμειναν σταθεροί στις απόψεις τους, παρ'όλες τις επικρίσεις. Ζητήθηκε από τον Πρόεδρο Herman Van Rompuy (με την υποστήριξη του Προέδρου Jose Manuel Barroso) να προβεί σε διαβουλεύσεις με τους αρχηγούς κρατών και κυβερνήσεων προκειμένου να επεξεργαστούν μια συμβιβαστική λύση. Το γεγονός ότι οι χώρες εκτός ευρωζώνης είχαν αποκλεισθεί από αυτήν την συνάντηση - αν και οι ηγέτες των χωρών αυτών ήταν ήδη εκεί για την έκτακτη Σύνοδο για τη Βόρειο Αφρική - προκάλεσε αρνητικό κλίμα, με τις εκτός ευρωζώνης χώρες να νιώθουν βαθιά ταπεινωμένες. Σύμφωνα με την Ανάλυση του EPC, ο αποκλεισμός των μελλοντικών μελών της ευρωζώνης από τη συζήτηση για το μέλλον των βασικών κανόνων για την Οικονομική και Νομισματική Ένωση ήταν λάθος: τα νέα κράτη μέλη, όταν προσχώρησαν στην Ε.Ε., ήταν υποχρεωμένα να δεχθούν το ευρώ και να συμμορφωθούν με τους νέους κανόνες προκειμένου να ενταχθούν στο κοινό νόμισμα. Η μη συμμετοχή τους στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων για την αλλαγή των κανόνων του παιχνιδιού αποτελεί μια άδικη και κοντόφθαλμη ενέργεια. Όμως, φαίνεται πλέον ότι οι μελλοντικές Σύνοδοι Κορυφής του ευρώ θα έχουν πλέον μια «17-plus» μορφή, συμπεριλαμβανομένων των χωρών της ευρωζώνης και των κρατών μελών που έχουν δεσμευτεί για ένα υψηλότερο επίπεδο συντονισμού των οικονομικών τους πολιτικών.

Όσον αφορά στην έκβαση, η Σύνοδος Κορυφής της ευρωζώνης εξέπληξε τους περισσότερους παρατηρητές - ακόμη και ορισμένες κυβερνήσεις της Ε.Ε. - καθώς οι ηγέτες των 17 χωρών του ευρώ κατάφεραν να συνάψουν μια συμφωνία για όλα, σχεδόν, τα υπό συζήτηση ζητήματα, πολύ πριν από την τακτική συνάντηση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου (24-25/3/2011). Η απρόσμενη συμφωνία προκάλεσε ανακούφιση, και, για πρώτη φορά - μετά το ξέσπασμα της κρίσης - οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής της Ε.Ε.

⁴ Ελεύθερη μετάφραση από την Ομάδα του δελτίου μέρους του EPC Post-summit Analysis Emmanouilidis J. A., “A quantum leap in economic governance – but questions remain”, 28/3/2011 www.epc.eu (σελ. 2)

έγιναν αποδέκτες επαίνων για το ότι κινήθηκαν πιο γρήγορα από το αναμενόμενο. Ωστόσο, οι χρηματοδοτικές αγορές παραμένουν ασταθείς, ιδίως μετά την απόφαση του οίκου αξιολόγησης Moody's να υποβαθμίσει την πιστοληπτική ικανότητα της Ελλάδας, επικαλούμενος τον αυξημένο κίνδυνο αθέτησης των υποχρεώσεών της ή την αναδιάρθρωση του χρέους, και της Ισπανίας, λόγω υψηλότερων εκτιμήσεων για τις κεφαλαιακές ανάγκες του τραπεζικού συστήματος της χώρας, κατά το πρώτο δεκαπενθήμερο του Μαρτίου. Ένα ακόμη πλήγμα στην πορεία προς το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο (24 - 25 Μαρτίου) ήταν ότι και οι δύο οίκοι αξιολόγησης Moody's και Fitch υποβάθμισαν την πιστοληπτική ικανότητα της Πορτογαλίας.

ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ (24-25/3/2011)

Τι αποφάσεις ελήφθησαν⁵

Στις 24 και 25 Μαρτίου 2011, οι ηγέτες της Ε.Ε. ενέκριναν συνολική δέσμη οικονομικών μέτρων. Αναλυτικότερα, ενέκριναν το διευρυμένο σύμφωνο για το ευρώ με στόχο τη βελτίωση των οικονομικών επιδόσεων των κρατών μελών και ιδιαίτερα την αντιμετώπιση της κρίσης του δημόσιου χρέους. Οι δεκαεπτά (17) ηγέτες της ζώνης του ευρώ είναι πεπεισμένοι στο σύνολό τους ότι οι οικονομίες τους πρέπει να γίνουν πιο ανταγωνιστικές και να συγκλίνουν περισσότερο είχε χαρακτηριστικά υπογραμμίσει ο Πρόεδρος Van Rompuy στη συνέντευξη Τύπου μετά το πέρας της άτυπης συνόδου κορυφής των αρχηγών κρατών και κυβερνήσεων της ζώνης του ευρώ. Οι στόχοι του διευρυμένου πλέον συμφώνου για το ευρώ, όπως είχαν συνοψισθεί από τον ίδιο είναι η διατηρησιμότητα των δημόσιων οικονομικών, η ανταγωνιστικότητα της οικονομίας και η εξασφάλιση υγιών χρηματοπιστωτικών συστημάτων. Επιπλέον, ξεκίνησε το Ευρωπαϊκό εξάμηνο με σαφείς προσανατολισμούς για την εκπόνηση των εθνικών προϋπολογισμών και των σχεδίων μεταρρυθμίσεων του επόμενου έτους. Τα κράτη μέλη εξασφάλισαν συλλογικά τη χρηματοοικονομική σταθερότητα της ζώνης του ευρώ με την τελική απόφαση σχετικά με τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας. Τέλος, διαμόρφωσαν τα «επιχειρησιακά χαρακτηριστικά» του μόνιμου Μηχανισμού Σταθερότητας, με πραγματική δανειοδοτική ικανότητα ύψους 440 δισεκατομμυρίων ευρώ η οποία θα τεθεί σε λειτουργία τον Ιούνιο 2011.

A. Ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Σταθερότητας

«Όροι λειτουργίας του ΕΜΣ

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αποφάσισε να προσθέσει στο άρθρο 136 της Συνθήκης την ακόλουθη παράγραφο:

«Τα κράτη μέλη με νόμισμα το ευρώ μπορούν να θεσπίσουν μηχανισμό σταθερότητας ο οποίος θα ενεργοποιείται εφόσον κρίνεται απαραίτητο προκειμένου να διασφαλίζεται η σταθερότητα της ζώνης του ευρώ στο σύνολό της. Η παροχή τυχόν απαιτούμενης

χρηματοοικονομικής συνδρομής δυνάμει του μηχανισμού θα υπόκειται σε αυστηρούς όρους.».

Κατόπιν αυτής της απόφασης, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο συμφώνησε ότι τα κράτη μέλη της Ευρωζώνης πρέπει να θεσπίσουν ένα μόνιμο μηχανισμό σταθερότητας: τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας (ΕΜΣ). Ο ΕΜΣ θα ενεργοποιείται με αμοιβαία συμφωνία, εφόσον απαιτείται για την εγγύηση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας της Ευρωζώνης ως συνόλου. Ο ΕΜΣ θα αναλάβει το ρόλο του Ευρωπαϊκού Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (ΕΤΧΣ) και του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Χρηματοπιστωτικής Σταθεροποίησης (ΕΜΧΣ) στην παροχή εξωτερικής χρηματοδοτικής συνδρομής στα κράτη μέλη της Ευρωζώνης μετά τον Ιούνιο του 2013.

Η πρόσβαση στη χρηματοδοτική συνδρομή από τον ΕΜΣ θα παρέχεται με βάση αυστηρούς όρους πολιτικής, σύμφωνα με πρόγραμμα μακροοικονομικής προσαρμογής και εμπειριστατωμένη ανάλυση της βιωσιμότητας του δημόσιου χρέους, που θα διενεργεί η Επιτροπή από κοινού με το ΔΝΤ και σε συνεργασία με την ΕΚΤ. Θα απαιτείται από το δικαιούχο κράτος μέλος να εξασφαλίζει μια πρόποσα μορφή συμμετοχής του ιδιωτικού τομέα, σύμφωνα με τις ιδιαίτερες συνθήκες και κατά τρόπο πλήρως συμμορφούμενο προς τις πρακτικές του ΔΝΤ. Ο ΕΜΣ θα διαθέτει πραγματική δανειοδοτική ικανότητα ύψους 500 δισεκατομμυρίων ευρώ. Η επάρκεια της δανειοδοτικής ικανότητας θα επανεξετάζεται τακτικά και τουλάχιστον ανά πενταετία. Ο ΕΜΣ θα επιδιώκει να συμπληρώνει τη δανειοδοτική ικανότητά του με τη συμμετοχή του ΔΝΤ σε δράσεις χρηματοδοτικής συνδρομής, ενώ θα μπορούν να συμμετέχουν και κράτη μέλη που δεν ανήκουν στην Ευρωζώνη, σε ad hoc βάση.

Στο υπόλοιπο κείμενο περιγράφονται τα κύρια δομικά χαρακτηριστικά του ΕΜΣ:

Θεσμική μορφή

Ο ΕΜΣ θα συσταθεί με συνθήκη μεταξύ των κρατών μελών της Ευρωζώνης ως διακυβερνητικός οργανισμός δημόσιου διεθνούς δικαίου, με έδρα το Λουξεμβούργο. Το καταστατικό του ΕΜΣ θα περιληφθεί σε παράρτημα της συνθήκης.

Σκοπός και στρατηγική χρηματοδότησης

Σκοπός του ΕΜΣ είναι η κινητοποίηση χρηματοδότησης και η παροχή χρηματοδοτικής συνδρομής υπό αυστηρούς όρους σε κράτη μέλη της Ευρωζώνης, τα οποία αντιμετωπίζουν ή απειλούνται από σοβαρά προβλήματα χρηματοδότησης, ούτως ώστε να εξασφαλίζεται η χρηματοπιστωτική σταθερότητα της Ευρωζώνης ως συνόλου.

Τα κράτη μέλη της Ευρωζώνης θα καταβάλλουν στον ΕΜΣ τα ποσά των οικονομικών κυρώσεων στις οποίες υπόκεινται βάσει των διαδικασιών του Συμφώνου Σταθεροποίησης και Σύνδεσης και των Μακροοικονομικών Ανισορροπιών. Οι κυρώσεις αυτές θα αποτελούν μέρος του καταβεβλημένου κεφαλαίου.

Ο ΕΜΣ θα εφαρμόζει κατάλληλη στρατηγική χρηματοδότησης προκειμένου να εξασφαλίζει την πρόσβαση σε πηγές ευρείας χρηματοδότησης και να είναι σε θέση να παρέχει πακέτα χρηματοδοτικής συνδρομής στα κράτη μέλη υπό οιοσδήποτε όρους της αγοράς. Όλοι οι συναφείς κίνδυνοι θα περιορίζονται μέσω της κατάλληλης διαχείρισης ενεργητικού και παθητικού.

Διοίκηση

Ο ΕΜΣ θα διαθέτει Συμβούλιο Διοικητών, αποτελούμενο από τους Υπουργούς Οικονομικών των κρατών μελών της Ευρωζώνης (ως μέλη με δικαίωμα ψήφου), ενώ ο Ευρωπαίος Επίτροπος για τις Οικονομικές και Νομισματικές Υποθέσεις και ο Πρόεδρος

⁵ Ευρωπαϊκό Συμβούλιο (Ο Πρόεδρος), «Παρατηρήσεις του Herman VAN ROMPUY Προέδρου του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου μετά την πρώτη σύνοδο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου», PCE 080/11, Βρυξέλλες, 24 Μαρτίου 2011 και Ευρωπαϊκό Συμβούλιο (Ο Πρόεδρος), «Δηλώσεις του κ. Herman VAN ROMPUY, Προέδρου του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, στη συνέντευξη Τύπου μετά το πέρας της άτυπης συνόδου κορυφής των αρχηγών κρατών και κυβερνήσεων της ζώνης του ευρώ», PCE 068/11, Βρυξέλλες, 11 Μαρτίου 2011

της ΕΚΤ θα συμμετέχουν ως παρατηρητές. Το Συμβούλιο των Διοικητών θα εκλέγει Πρόεδρο μεταξύ των μελών με δικαίωμα ψήφου.

Το Συμβούλιο των Διοικητών θα αποτελεί τον ανώτατο φορέα λήψης αποφάσεων του ΕΜΣ και θα λαμβάνει τις ακόλουθες σημαντικές αποφάσεις με αμοιβαία συμφωνία:

- χορήγηση χρηματοδοτικής συνδρομής·
- όρους και προϋποθέσεις της χρηματοδοτικής συνδρομής·
- δανειοδοτική ικανότητα του ΕΜΣ·
- αλλαγές της δέσμης των προβλεπόμενων μέσων.

Όλες οι άλλες αποφάσεις του Συμβουλίου των Διοικητών θα λαμβάνονται με ειδική πλειοψηφία, εκτός εάν προβλέπεται άλλως.

Ο ΕΜΣ θα διαθέτει Συμβούλιο Διευθυντών, το οποίο θα εκτελεί συγκεκριμένα καθήκοντα που ανατίθενται από το Συμβούλιο των Διοικητών. Κάθε κράτος μέλος της Ευρωζώνης θα ορίσει έναν Διευθυντή και έναν αναπληρωτή Διευθυντή. Επιπλέον, η Επιτροπή και η ΕΚΤ θα ορίσουν από έναν παρατηρητή και έναν αναπληρωτή η κάθε μία στο Συμβούλιο των Διευθυντών. Όλες οι αποφάσεις του Συμβουλίου των Διευθυντών θα λαμβάνονται με ειδική πλειοψηφία, εκτός εάν προβλέπεται άλλως.

Η στάθμιση των ψήφων εντός του Συμβουλίου των Διοικητών και του Συμβουλίου των Διευθυντών θα γίνεται κατ' αναλογία προς τις αντίστοιχες εγγραφές των κρατών μελών στο κεφάλαιο του ΕΜΣ.

Ως ειδική πλειοψηφία ορίζεται ποσοστό 80% των ψήφων.

Το Συμβούλιο των Διοικητών θα ορίσει Διευθύνοντα Σύμβουλο, υπεύθυνο για την καθημερινή διαχείριση του ΕΜΣ. Ο Διευθύνων Σύμβουλος προεδρεύει του Συμβουλίου των Διευθυντών.»⁶

Σχόλιο⁷

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ενέκρινε επίσημα την απόφαση για την τροποποίηση του άρθρου 136 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ). Αυτή η περιορισμένη αλλαγή στη Συνθήκη «επιβλήθηκε» από το Βερολίνο για να αποφευχθεί η νομική σύγκρουση με το γερμανικό Συνταγματικό Δικαστήριο για τη δημιουργία ενός μόνιμου μηχανισμού διάσωσης. Η εν λόγω τροποποίηση της Συνθήκης γίνεται με τη λεγόμενη «απλουστευμένη διαδικασία αναθεώρησης», που θεσπίστηκε με τη Συνθήκη της Λισαβόνας (άρθρο 48.6 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση- ΣΕΕ), το οποίο επιτρέπει στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο να λάβει ομόφωνη απόφαση για την τροποποίηση όλων ή τμήματος των διατάξεων του τρίτου μέρους της ΣΛΕΕ. Το σημαντικότερο πλεονέκτημα αυτής της διαδικασίας είναι ότι είναι λιγότερο περίπλοκη και χρονοβόρος από ό,τι η «συνήθης διαδικασία αναθεώρησης», καθώς δεν απαιτείται η πραγματοποίηση ούτε Διακυβερνητικής Διάσκεψης ούτε Συνέλευσης.

Τα Συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου ζητούν την ταχεία έναρξη των εθνικών διαδικασιών έγκρισής τους, ώστε να τεθεί σε ισχύ η τροποποίηση της Συνθήκης την 1η Ιανουαρίου 2013, μετά την επικύρωσή της από όλα τα κράτη μέλη. Οι περισσότεροι παρατηρητές προβλέπουν ότι η διαδικασία αυτή θα λειτουργήσει ομαλά, με

⁶ Παράρτημα II: «Ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Σταθερότητας», Αποσπάσματα Συμπερασμάτων Ευρωπαϊκού Συμβουλίου 24/25 Μαρτίου 2011 Συμπεράσματα, Βρυξέλλες, 25/3/2011 στο http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/el/ec/120306.pdf

⁷ Βλέπε υποσημείωση 4 (σελ. 3-4)

το επιχείρημα ότι κανένα εθνικό κοινοβούλιο ή κυβέρνηση δε θα τολμήσει να θέσει τη δημιουργία του ΕΜΣ σε κίνδυνο.

Ωστόσο, η εμπειρία του παρελθόντος έχει δείξει ότι οι εθνικές διαδικασίες επικύρωσης δεν είναι μια άσκηση ρουτίνας και ότι ο κίνδυνος της αποτυχίας σε ένα κράτος μέλος δεν μπορεί να αποκλειστεί. Η πρόκληση είναι μάλλον μεγαλύτερη σε χώρες όπου η λαϊκιστική ρητορική κατά της Ε.Ε. βρίσκεται ήδη σε ανοδική πορεία και σε εκείνες όπου ολόενα και μεγαλύτερα τμήματα του πληθυσμού υποφέρουν από τις επιπτώσεις των μέτρων λιτότητας, ιδίως εκείνων των χωρών της ευρωζώνης που έχουν αναζητήσει - ή θα πρέπει να αναζητήσουν - καταφύγιο στο πλαίσιο των υφιστάμενων ομπρελών διάσωσης. Οι εθνικιστές σε αυτά τα κράτη μέλη θα μπορούσαν να ενισχύσουν το κοντόφθαλμο αλλά ελκυστικό επιχείρημα ότι η δημιουργία ενός μόνιμου μηχανισμού κρίσης δεν υπηρετεί το «εθνικό συμφέρον», επειδή ελλοχεύει ο κίνδυνος να κληθούν οι πολίτες να δεχθούν αυστηρά μέτρα λιτότητας, με την εθνική τους κυριαρχία να περιορίζεται και τα προγράμματα μεταρρυθμίσεων να υπόκεινται σε αυστηρή επιτήρηση από την τρόικα. Άλλοι πάλι θα μπορούσαν να μουν στον πειρασμό να συνδέσουν την επικύρωση της τροποποίησης της Συνθήκης με άλλα ζητήματα της Ε.Ε., τα οποία είτε θα έχουν άμεση σχέση με τη δημιουργία του ΕΜΣ είτε με άλλα θέματα ιδιαίτερης σημασίας για την εν λόγω χώρα.

Τα παραπάνω παραδείγματα φανερώνουν τον κίνδυνο να χρειαστεί μεγαλύτερο χρονικό διάστημα για την εφαρμογή του νέου άρθρου 136 ή ακόμη και τον κίνδυνο να αποτύχει. Φαίνεται επομένως, σκόπιμο, να κάνουμε τα πάντα για να μειωθεί αυτός ο κίνδυνος και, παράλληλα, να εκπονηθεί εγκαίρως ένα «Plan B» για να αποφευχθεί μία ακόμη σοβαρή αποσταθεροποίηση των χρηματοπιστωτικών αγορών, αν είναι να συμβεί.

Η αποστολή του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας⁸

Το σχόλιο του CEPS έχει ως στόχο να συμβάλει στις συζητήσεις, παρουσιάζοντας το ρόλο της χρηματοδοτικής ενίσχυσης της Ε.Ε. προς τα κράτη-μέλη που αντιμετωπίζουν κρίσεις δημόσιου χρέους και, κατά δεύτερον, να παρουσιάσει την αποστολή του νέου Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας προκειμένου να διευκρινιστεί αν θα αποτελέσει ένα αποτελεσματικό και αξιόπιστο σύστημα διαχείρισης κρίσης τόσο για την ευρωζώνη όσο και για ολόκληρη την Ε.Ε. Ο σωστός σχεδιασμός του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας θα έχει ως αποτέλεσμα τη θετική έκβαση της συζήτησης σχετικά με το ευρώ ή με τα ευρωμόλογα.

Ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Σταθερότητας

Σύμφωνα με την Ανάλυση του CEPS, πλέον διαθέτουμε όλα τα δομικά στοιχεία προκειμένου να αποφασιστεί ποιος είναι ο ΕΜΣ, τί πρέπει και τί δεν πρέπει να κάνει, αν συνάδει με την απαγόρευση οικονομικής στήριξης της Συνθήκης αλλά και με την ανάγκη να επιλυθεί αποτελεσματικά η κρίση χρέους στην ευρωζώνη και να αποκατασταθεί μια διαρκής χρηματοπιστωτική σταθερότητα.

Ο ΕΜΣ θα πρέπει να έχει την εξουσιοδότηση να εκδίδει ομόλογα για «την εκτέλεση ενός συγκεκριμένου έργου», όπως προβλέπεται στο άρθρο 125 της ΣΛΕΕ, και / ή να χορηγεί χρηματοδοτική βοήθεια για τα κράτη-μέλη της ευρωζώνης, όπως προβλέπεται στο νέο άρθρο 136 ΣΛΕΕ. Κάθε λειτουργία που αναλαμβάνει ο ΕΜΣ δεν

⁸ Micossi S. with Carmassi J. & Peirce F., "On the Tasks of the European Stability Mechanism", Analysis CEPS No. 235, 8 March 2011, www.ceps.eu

πρέπει να οδηγεί στην έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο του ενδιαφερόμενου κράτους μέλους ή σε εγγύηση για τις υποχρεώσεις του.

Η χρηματοδοτική ενίσχυση για τα κράτη με υψηλό δημόσιο χρέος θα πρέπει να μην περιορίζεται στην παροχή προσωρινής στήριξης της ρευστότητας αλλά να χορηγείται για την αποκατάσταση της βιωσιμότητας του χρέους και την κανονική πρόσβαση στις ιδιωτικές αγορές κεφαλαίων. Για το σκοπό αυτό, τα προγράμματα προσαρμογής πρέπει να αξιολογούν ρητά τη βιωσιμότητα του χρέους και, όταν χρειάζεται, να παρέχουν ένα πλαίσιο για την αναδιάρθρωση του χρέους. Στην πράξη, όταν εξασφαλίζεται η διαχείριση του χρέους, ο οφειλέτης θα πρέπει να ενθαρρύνεται να αρχίζει διαπραγματεύσεις με τους πιστωτές για τις κατάλληλες αλλαγές όσον αφορά στο χρέος και τους όρους για την οικονομική βοήθεια και την έγκριση του προγράμματος προσαρμογής. Ανεξάρτητες εκτιμήσεις της Επιτροπής και του ΔΝΤ θα αποτελούσαν μια αντικειμενική αφετηρία για τη διεξαγωγή διαπραγματεύσεων μεταξύ της χώρας - οφειλέτη και των πιστωτών.

Η ένταξη της βιωσιμότητας του χρέους μεταξύ των όρων της χρηματοδοτικής συνδρομής είναι το κλειδί για το σεβασμό του όρου της «μη διάσωσης», δεδομένου ότι εξασφαλίζει ότι ο ΕΜΣ δεν θα αναλαμβάνει ο ίδιος την ευθύνη του δημόσιου χρέους και θα μειώνει την πιθανότητα αναταραχής στις χρηματοπιστωτικές αγορές από την έλλειψη αξιοπιστίας των προγραμμάτων προσαρμογής, σύμφωνα με την εμπειρία του πρόσφατου παρελθόντος. Ωστόσο, η πρότυπη αυτή χρηματοδοτική συνδρομή δεν αρκεί. Ο ΕΜΣ θα πρέπει να έχει το δικαίωμα να παρεμβαίνει προκειμένου να συμβάλει στην ανακεφαλαιοποίηση του τραπεζικού συστήματος των κρατών μελών, όπως απαιτείται από τις ζημιές που προκύπτουν από την αναδιάρθρωση του δημόσιου χρέους και λαμβάνοντας υπόψη ότι, με χαμηλή κεφαλαιοποίηση, το τραπεζικό σύστημα της Ευρώπης θα εξακολουθεί να εκτίθεται σε νέες κρίσεις.

Οι επιπτώσεις της χρεοκοπίας στο οικονομικό τραπεζικό σύστημα αποτελούν το κύριο κανάλι μετάδοσης της κρίσης στο σύστημα της ευρωζώνης. Ως εκ τούτου, είναι απολύτως λογικό να χρησιμοποιείται ο ΕΜΣ για να ελέγξει αυτό το κανάλι μετάδοσης, προσφέροντας στα μέλη της ευρωζώνης τα κατάλληλα μέσα για να κρατήσουν τα κεφάλαια στις τράπεζές τους, αν αποδειχθούν ανεπαρκείς οι εθνικοί πόροι. Φυσικά, αυτό το είδος οικονομικής βοήθειας θα πρέπει να τίθενται υπό τις κατάλληλες συνθήκες, δίνοντας έμφαση στην κανονιστική μεταρρύθμιση και την ενίσχυση της προληπτικής εποπτείας των κανόνων του τραπεζικού χρηματοπιστωτικού συστήματος. Θα μπορούσε να είναι μέρος ενός ευρύτερου προγράμματος προσαρμογής ή να χορηγείται μόνο βάσει μιας ουσιαστικής ανακεφαλαιοποίησης.

Τέλος, όπως έχει προταθεί από τους Gros και Mayer (2011), θα πρέπει να επιτραπεί στον ΕΜΣ να ανταλλάσσει τις υποχρεώσεις του με μεγάλο μέρος δημοσίου χρέους που βρίσκεται σε ιδιωτικά χαρτοφυλάκια, στις τρέχουσες τιμές της αγοράς - κίνηση που θα συνέβαλλε στη διευκόλυνση της εθελοντικής αναδιάρθρωσης χρέους των χωρών που βρίσκονται ήδη στο πλαίσιο ενός προγράμματος οικονομικής βοήθειας. Με την χρήση της τεχνικής της ανταλλαγής αυτή η κίνηση δε θα επηρεάσει την τιμή της αγοράς, αποφεύγοντας έτσι αδικαιολόγητα οφέλη για τον οφειλέτη.

Σε όλες αυτές τις περιπτώσεις, η εκμετάλλευση του δημόσιου χρέους του ΕΜΣ θα πωλείται πίσω στο οφειλέτη, σύμφωνα με το πρόγραμμα οικονομικής βοήθειας, ούτως ώστε να διασφαλίζεται ότι ο οφειλέτης ωφελείται από τη συνακόλουθη μείωση του χρέους, αλλά και ότι αυτό το όφελος χρησιμοποιείται αυστηρά για την επιτάχυνση της

επιστροφής στη βιωσιμότητα. Ο ΕΜΣ θα παραμένει προσωρινά εκτεθειμένος στους κινδύνους της αγοράς όσον αφορά στην εκμετάλλευσή του χρέους, αλλά σε καμία περίπτωση δε θα συμμετέχει στην αναδιάρθρωση των απωλειών, οι οποίες θα χρησιμοποιούνται μόνο από το δημόσιο οφειλέτη και τους ιδιώτες πιστωτές. Έτσι, αυτός ο τύπος παρέμβασης δε θα ισοδυναμεί με άμεση επέκταση της πίστωσης ή της εγγύησης για τα εθνικά χρέη. Έχει προταθεί (ακόμη και από έναν από τους γράφοντες της Ανάλυσης του CEPS) ότι ο ΕΜΣ θα πρέπει να είναι εξουσιοδοτημένος να αγοράζει προβληματικά δημόσια χρέη στη δευτερογενή αγορά έτσι ώστε να ελαφρύνει την ΕΚΤ από αυτού του τύπου τις παρεμβάσεις, σε περιόδους οξείας πίεσης της αγοράς. Μέχρι στιγμής, το βάρος έχει πέσει στο σύστημα της ΕΚΤ, το οποίο παρέχει χρηματοδότηση σε επισφαλείς κυβερνήσεις και εθνικά τραπεζικά συστήματα μέσω εθνικών μέσων αναπροεξοφλήσεως, χαμηλότερη ποιότητα αποδεκτών πράξεων αγοροπωλησίας στην αγορά - πράξεων οι οποίες δεν αντιστρέφονται εύκολα, όσο υπάρχει το πρόβλημα της αφερεγγυότητας. Όσο περισσότερο είναι αναγκασμένη η ΕΚΤ να υποστηρίζει αγορές με υψηλό δημόσιο χρέος τόσο μεγαλύτερος είναι ο κίνδυνος οι δραστηριότητές της να ξεπερνούν το όριο της παροχής πληθωριστικής χρηματοδότησης του επιβαρυσμένου δημόσιου χρέους.

Ωστόσο, ο ΕΜΣ φαίνεται ακατάλληλος να κάνει παρεμβάσεις στην αγορά. Ίσως μια καλύτερη εναλλακτική λύση θα ήταν αυτό να είναι έργο της ΕΚΤ αλλά να επιτρέπεται στον ΕΜΣ να αγοράσει κρατικά ομόλογα στις ισχύουσες τιμές της αγοράς, όταν οι συνθήκες δεν επιτρέπουν στην ΕΚΤ να αντιστρέψει τις κινήσεις. Η ΕΚΤ δεν θα είναι πλέον περιορισμένη στο χαμηλότερο επιτόκιο του κρατικού ομολόγου ενώ ο ΕΜΣ θα είναι σε θέση να το απορρίψει στο ευρύτερο πλαίσιο του προγράμματος οικονομικής βοήθειας του δημόσιου οφειλέτη. Μια πτυχή που πρέπει να εξετασθεί περαιτέρω είναι η απόφαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου να χορηγήσει καθεστώς προτεραιότητας στη χρηματοδότηση από τον ΕΜΣ. Η ανάλυσή μας δείχνει ότι δεν είναι απολύτως αναγκαίο να γίνεται σεβαστή η προϋπόθεση για τη φορολογική μεταφορά ενώ ο Gros (2010) υποστηρίζει πειστικά ότι θα αυξηθεί η πιθανότητα αθέτησης των υποχρεώσεων όλων των άλλων εκκρεμών οφειλών. Ίσως το Συμβούλιο θα πρέπει να επανεξετάσει αυτήν την απόφαση, η οποία, τυπικά, μπορεί να καθυστερήσει μέρος της εγχώριας κοινής γνώμης, αλλά στην πράξη να κάνει πιο δύσκολη την επιστροφή στη βιωσιμότητα του χρέους.

Όπως έχει υποστηριχθεί, μετά το σαφή προσδιορισμό της αποστολής του ΕΜΣ ούτως ώστε να αποκλείεται κάθε φορολογική μεταφορά ή εγγύηση για τα εθνικά δημόσια χρέη, προκύπτει ότι οι υποχρεώσεις του ΕΜΣ πρέπει να είναι ξεχωριστές και να κατοχυρώνονται από κοινού από όλα τα μέλη της ευρωζώνης: αυτό θα μεγιστοποιεί τα κέρδη του πιστωτικού κινδύνου και της ρευστότητας με τη μικρότερη δυνατή έκθεση σε ενδεχόμενο μεγαλύτερο κίνδυνο.

B. Το Σύμφωνο για το ευρώ +

«Το Σύμφωνο αυτό, το οποίο εγκρίθηκε από τους Αρχηγούς Κράτους και Κυβερνήσεως της ζώνης του ευρώ και στο οποίο συμμετέχουν η Βουλγαρία, η Δανία, η Λετονία, η Λιθουανία, η Πολωνία και η Ρουμανία, θεσπίστηκε με στόχο την ενίσχυση του οικονομικού πυλώνα της νομισματικής ένωσης, τη βελτίωση της ποιότητας όσον αφορά το συντονισμό των οικονομικών πολιτικών στη ζώνη του ευρώ και την τόνωση της ανταγωνιστικότητας, ώστε να επιτευχθεί υψηλότερος βαθμός σύγκλισης. Το σύμφωνο αυτό επικεντρώνεται ιδίως σε τομείς που εμπíπτουν στην εθνική αρμοδιότητα και είναι

κρίσιμοι για την αύξηση της ανταγωνιστικότητας και την αποφυγή επιβλαβών ανισορροπιών. Η ανταγωνιστικότητα έχει ουσιώδη σημασία ώστε να μπορέσει η ΕΕ να επιτύχει ταχύτερη και πλέον βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη σε μεσοπρόθεσμη και μακροπρόθεσμη βάση, να παράγει υψηλότερα εισοδήματα για τους πολίτες της και να διατηρήσει τα ευρωπαϊκά κοινωνικά πρότυπα. Τα άλλα κράτη μέλη καλούνται να συμμετάσχουν εθελοντικά. Η νέα αυτή προσπάθεια προς ενίσχυση του συντονισμού των οικονομικών πολιτικών για την ανταγωνιστικότητα και τη σύγκλιση στηρίζεται σε τέσσερις κατευθυντήριες γραμμές:

α. Θα είναι σύμφωνη με την υπάρχουσα οικονομική διακυβέρνηση της ΕΕ και θα την ενισχύει, παρέχοντας προστιθέμενη αξία. Θα είναι συνεπής προς τα υφιστάμενα μέσα (Ευρώπη 2020, Ευρωπαϊκό Εξάμηνο, Ολοκληρωμένες Κατευθυντήριες Γραμμές, Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης και νέο πλαίσιο μακροοικονομικής εποπτείας) και θα αξιοποιεί τα μέσα αυτά. Θα περιλαμβάνει ειδική προσπάθεια πέραν των όσων ισχύουν ήδη καθώς και συγκεκριμένες δεσμεύσεις και δράσεις με μεγαλύτερες φιλοδοξίες από αυτές που έχουν συμφωνηθεί έως τώρα, θα συνοδεύεται δε από χρονοδιάγραμμα εφαρμογής. Οι νέες αυτές δεσμεύσεις θα ενσωματώνονται εφεξής στα εθνικά προγράμματα μεταρρυθμίσεων και σταθερότητας και θα υπάγονται στο σύνηθες πλαίσιο εποπτείας, με την Επιτροπή να διαδραματίζει πρωταγωνιστικό ρόλο στην παρακολούθηση της εφαρμογής των δεσμεύσεων και με τη συμμετοχή όλων των σχετικών συνθέσεων του Συμβουλίου και της Ευρωομάδας.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο θα εκτελεί πλήρως το ρόλο του, σύμφωνα με τις αρμοδιότητές του. Οι κοινωνικοί εταίροι θα συμμετέχουν πλήρως σε επίπεδο ΕΕ μέσω της τριμερούς κοινωνικής συνόδου κορυφής.

β. Θα είναι επικεντρωμένη, προσανατολισμένη στη δράση και θα καλύπτει πρωταρχικούς τομείς πολιτικής με ουσιώδη σημασία για την προώθηση της ανταγωνιστικότητας και της σύγκλισης. Θα αφορά κυρίως δράσεις που εμπίπτουν στην αρμοδιότητα των κρατών μελών. Στους επιλεγέντες τομείς πολιτικής θα συμφωνηθούν κοινοί στόχοι σε επίπεδο Αρχηγών Κράτους και Κυβερνήσεως. Τα συμμετέχοντα κράτη μέλη θα επιδιώκουν τους στόχους αυτούς εφαρμόζοντας το δικό τους μείγμα πολιτικών και λαμβάνοντας υπόψη τους τις ιδιαίτερες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν.

γ. Κάθε χρόνο θα αναλαμβάνονται συγκεκριμένες εθνικές δεσμεύσεις από κάθε αρχηγό κρατους ή κυβέρνησης. Στο πλαίσιο αυτό τα κράτη μέλη θα λαμβάνουν υπόψη τους τις βέλτιστες πρακτικές και θα αυτοσυγκρίνονται με τα κράτη με τις καλύτερες επιδόσεις, εντός της Ευρώπης και μεταξύ άλλων στρατηγικών εταίρων. Η εκπλήρωση των δεσμεύσεων και η πρόοδος προς την επίτευξη των κοινών στόχων πολιτικής θα παρακολουθούνται κατ' έτος σε πολιτικό επίπεδο από τους Αρχηγούς Κράτους και Κυβερνήσεως της ζώνης του ευρώ και των συμμετεχουσών χωρών, με βάση έκθεση της Επιτροπής. Επιπλέον τα κράτη μέλη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να διαβουλεύονται με τους εταίρους τους πριν εφαρμόσουν οποιαδήποτε σημαντική οικονομική μεταρρύθμιση με ενδεχόμενες δευτερογενείς επιπτώσεις.

δ. Τα συμμετέχοντα κράτη μέλη δεσμεύονται πλήρως για την ολοκλήρωση της ενιαίας αγοράς, η οποία θα συμβάλει καίρια στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας στην ΕΕ και

τη ζώνη του ευρώ. Η σχετική διαδικασία θα είναι απόλυτα σύμφωνη με τη Συνθήκη. Το σύμφωνο θα σέβεται πλήρως την ακεραιότητα της ενιαίας αγοράς.»⁹

Σχόλιο: Το Σύμφωνο για το Ευρώ + - το νέο παιδί στην πόλη¹⁰

«Οι ηγέτες των χωρών της ευρωζώνης συμφώνησαν επίσης για το λεγόμενο «Σύμφωνο για το Ευρώ+», παλαιότερα γνωστό ως «Σύμφωνο για την Ανταγωνιστικότητα» ή «Σύμφωνο για το Ευρώ», το οποίο αποσκοπεί στην ενίσχυση της οικονομικής πτυχής της ΟΝΕ, δεσμεύοντας τις χώρες της ευρωζώνης για πιο στενό οικονομικό συντονισμό, προκειμένου να βελτιωθεί η ανταγωνιστικότητα, να αυξηθεί η απασχόληση, να ενισχυθεί η βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών και η χρηματοπιστωτική σταθερότητα.

Τα κράτη μέλη που δεν έχουν (ακόμη) προσχωρήσει στο κοινό νόμισμα κλήθηκαν να συμμετάσχουν σε μια εθελοντική βάση, και έξι χώρες - Βουλγαρία, Δανία, Λετονία, Λιθουανία, Πολωνία και Ρουμανία - αποφάσισαν να συμμετάσχουν άμεσα. Ο όρος «plus», σύμφωνα με τον Πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Herman Van Rompuy, προστίθεται στην ονομασία του Συμφώνου για να δείξει ότι οι χώρες της ευρωζώνης έχουν δεσμευτεί για έναν υψηλότερο βαθμό οικονομικού συντονισμού και ότι το Σύμφωνο είναι ανοιχτό στα κράτη μέλη που δεν έχουν (ακόμη) υιοθετήσει το ευρώ.

Το Σύμφωνο εστιάζει σε τομείς που εμπίπτουν (κατά κύριο λόγο) στην εθνική αρμοδιότητα και που είναι ιδιαίτερα σημαντικοί για την αύξηση της ανταγωνιστικότητας και την αποφυγή επιβλαβών ανισορροπιών. Καλεί τα συμμετέχοντα κράτη: (1) να αξιολογήσουν τις ρυθμίσεις για τον καθορισμό της μισθολογικής τους πολιτικής (2) να περιορίσουν τις αυξήσεις των μισθών στο δημόσιο τομέα (3) να ανοίξουν τα κλειστά επαγγέλματα (4) να βελτιώσουν τα συστήματα εκπαίδευσης και να προωθήσουν την E&A (5) να βελτιώσουν το επιχειρηματικό τους περιβάλλον (ιδίως για τις Μικρομεσαίες επιχειρήσεις) (6) να προσέξουν ιδιαίτερα τις μεταρρυθμίσεις στην αγορά εργασίας για την προώθηση της «Ευασφάλειας» (7) να στηρίξουν τη διά βίου μάθηση (8) να προωθήσουν τη φορολογική μεταρρύθμιση, π.χ. με τη μείωση των φορολογίας της εργασίας (9) να ευθυγραμμίσουν τα συνταξιοδοτικά συστήματα με τις δημογραφικές εξελίξεις (10) να αναπτύξουν μια κοινή εταιρική φορολογική βάση και (11) να περιλάβουν ένα είδος «φρένου στο χρέος» στους εθνικούς δημοσιονομικούς κανόνες. Τα κράτη μέλη επίσης δεσμεύονται να διεξάγουν διαβουλεύσεις με τους εταίρους τους για σημαντικές οικονομικές μεταρρυθμίσεις με ενδεχόμενες επιπτώσεις, πριν την έγκρισή τους.

Το Σύμφωνο, που εκπονήθηκε από κοινού από αξιωματούχους του Προέδρου του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και της Ε. Επιτροπής, περιλαμβάνει πολλά στοιχεία από το «Σύμφωνο για την Ανταγωνιστικότητα», αν και έχει λιγότερο αυστηρούς όρους από την γερμανική εκδοχή. Αλλά οι συμβιβασμοί και οι παραχωρήσεις που έγιναν έπεισαν αυτούς που ήταν αρχικά ιδιαίτερα επικριτικοί να συμφωνήσουν. Οι περισσότεροι ηγέτες ήταν σε θέση να διεκδικήσουν κάποιο είδος νίκης: οι Γερμανοί και οι Γάλλοι κέρδισαν το Σύμφωνο, και οι άλλοι «ξεφορτώθηκαν» ορισμένες κρίσιμες διατάξεις. Το Σύμφωνο έχει επικριθεί έντονα για διάφορους λόγους, αλλά οι δύο σημαντικότεροι αφορούν τον υψηλό

⁹ Αποσπάσματα Συμπερασμάτων Ευρωπαϊκού Συμβουλίου. Παράρτημα I: Ενίσχυση του συντονισμού των οικονομικών πολιτικών για την Ανταγωνιστικότητα και τη σύγκλιση, Ευρωπαϊκό Συμβούλιο 24/25 Μαρτίου 2011 Συμπεράσματα, Βρυξέλλες, 25/3/2011 στο http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/el/ec/120306.pdf

¹⁰ Βλέπε υποσημείωση 4 (σελ. 8-9)

βαθμό «ευελιξίας» στην εφαρμογή του και το διακυβερνητικό του χαρακτήρα. Βασίζεται σε μια συμφωνία μεταξύ αρχηγών κρατών και κυβερνήσεων, χωρίς καμία ειδική διαδικασία εκτέλεσης. Η αρχική γερμανική πρόταση είχε θίξει το ενδεχόμενο καθιέρωσης κυρώσεων, αλλά αυτό δεν αναφέρεται στο Σύμφωνο του ευρώ. Στα κράτη μέλη έχει, επίσης, δοθεί περισσότερη ελευθερία στον τρόπο που ερμηνεύουν τη συμφωνία. Οι χώρες του ευρώ αναμένεται να συμφωνήσουν σε ανώτατο επίπεδο σε μια σειρά συγκεκριμένων ενεργειών που πρέπει να επιτευχθούν εντός 12 μηνών. Η μπάλα βρίσκεται τώρα στο γήπεδο των κρατών μελών. Ορισμένες χώρες έχουν ήδη ανακοινώσει τις πρώτες δεσμεύσεις, και όλες οι υποχρεώσεις θα περιληφθούν στα Προγράμματα Σταθερότητας ή Σύγκλισης ενώ τα εθνικά προγράμματα μεταρρυθμίσεων θα υποβληθούν τον Απρίλιο και θα αξιολογηθούν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Ιουνίου.

Ωστόσο, «η επιλογή των συγκεκριμένων μέτρων πολιτικής που πρέπει να εφαρμοστούν θα παραμείνει στην αρμοδιότητα κάθε χώρας». Η «ευελιξία» του Συμφώνου είναι εμφανής στη ρύθμιση για την επιδίωξη των κοινών στόχων που έχουν καθορισθεί από τα συμμετέχοντα κράτη μέλη «με ένα δικό τους συνδυασμό πολιτικών, λαμβάνοντας υπόψη τις συγκεκριμένες προκλήσεις». Η «συμφωνία» για το Σύμφωνο για το Ευρώ απέδειξε πάλι ότι τα κράτη μέλη δεν είναι έτοιμα να εκχωρήσουν εθνική κυριαρχία σε βασικούς τομείς όπως στο συνταξιοδοτικό, την απασχόληση και τη μισθολογική πολιτική ή τη φορολογία καθώς αυτό θα περιόριζε τα εναπομείναντα εθνικά προνόμια...

Οι επικριτές επισημαίνουν επίσης ότι το Σύμφωνο είναι διακυβερνητικό και δεν ακολουθεί την παραδοσιακή «κοινοτική μέθοδο», η οποία προσδίδει σημαντικό ρόλο τόσο στην Ε. Επιτροπή όσο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Αυτό είναι μια βάσιμη κριτική. Ωστόσο, δεν πρέπει να παραβλέπονται ορισμένες σημαντικές πτυχές. Πρώτον, η συμμετοχή της Ε. Επιτροπής είναι εγγυημένη από το γεγονός ότι η εφαρμογή των υποχρεώσεων και η πρόοδος θα παρακολουθείται ετησίως από τους αρχηγούς κρατών ή κυβερνήσεων της ευρωζώνης (και των άλλων χωρών που συμμετέχουν) βάσει έκθεσης που θα εκπονεί ο εκτελεστικός θεσμός των Βρυξελλών. Δεύτερον, η Ε. Επιτροπή μπορεί να χρησιμοποιεί το Σύμφωνο για να καταρτίζει νομοθετικές προτάσεις που αποσκοπούν στην επίτευξη ορισμένων στόχων αυτού του πλαισίου...»

Γ) «Η δέσμη των Έξι προτάσεων» - Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης III και μακροοικονομική εποπτεία.

Στα Συμπεράσματά τους, οι Ευρωπαίοι ηγέτες ζήτησαν από το Συμβούλιο να καταλήξει σε συμφωνία με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σχετικά με τη δέσμη των έξι νομοθετικών προτάσεων για την ενίσχυση της οικονομικής διακυβέρνησης στην Ε.Ε. που παρουσίασε η Ε. Επιτροπή τον Σεπτέμβριο του 2010. Οι προτάσεις αυτές είναι σύμφωνες με τις συστάσεις της Ομάδας εργασίας για την οικονομική διακυβέρνηση υπό την προεδρία του Προέδρου Herman Van Rompuy, οι οποίες εγκρίθηκαν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο τον Οκτώβριο του 2010.

Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης III

Τέσσερις από τις προτάσεις που περιλαμβάνονται στη «δέσμη των έξι» - όπως είναι γνωστή στην κοινοτική διάλεκτο - σχετίζονται με τη μεταρρύθμιση του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης (ΣΣΑ). Στόχος τους η ενίσχυση της εποπτείας των δημοσιονομικών πολιτικών και η καθιέρωση κατασταλακτικών μέτρων με μεγαλύτερη συνέπεια και σε πιο πρώιμο στάδιο. Η εφαρμογή αυτών των προτάσεων θα

δημιουργούσε μια τρίτη εκδοχή του ΣΣΑ. Το «ΣΣΑ III» θα ήταν μια πιο αυστηρή εκδοχή του αρχικού Συμφώνου που δημιουργήθηκε το 1997 και αποδυναμώθηκε το 2005, μετά την άρνηση Γαλλίας και Γερμανίας να συμμορφωθούν με τους κανόνες. Οι προτάσεις περιλαμβάνουν τρεις βασικές καινοτομίες που αποσκοπούν στη βελτίωση της δημοσιονομικής πειθαρχίας:

- *Συμπερίληψη του δημόσιου χρέους:* Η δημοσιονομική εποπτεία θα πρέπει στο μέλλον να μην επικεντρώνεται μόνο στο έλλειμμα τρεχουσών συναλλαγών μιας χώρας αλλά και στο συνολικό επίπεδο του δημόσιου χρέους. Ως εκ τούτου, τα κράτη μέλη ενδέχεται να αντιμετωπίσουν μια διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος, ακόμη και αν το έλλειμά τους είναι κάτω από 3%, εάν το συνολικό χρέος τους δεν έχει τεθεί σε «ικανοποιητική πορεία μείωσης».
  - *Περισσότερες κυρώσεις:* Το σχέδιο νόμου προτείνει ένα ευρύτερο φάσμα μέτρων - κυρώσεων τόσο στο προληπτικό όσο και στο διορθωτικό σκέλος του ΣΣΑ. Ο κατάλογος των πιθανών κυρώσεων περιλαμβάνει τόσο μέτρα για τη δημοσιοποίηση της κατάστασης της χώρας όσο και χρηματοδοτικά μέτρα:
- i *Κυρώσεις αναφορικά με τη δημοσιοποίηση της κατάστασης:* Όταν ένα κράτος μέλος δεν εφαρμόζει μια σύσταση του Συμβουλίου, το Συμβούλιο και η Ευρωμάδα θα καταρτίζουν επίσημες εκθέσεις στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο. Όταν ένα κράτος μέλος υπόκειται σε αυξημένη επιτήρηση, η Ε. Επιτροπή θα έχει το δικαίωμα να διενεργεί επιτόπιες αποστολές παρακολούθησης.
  - ii *Χρηματοοικονομικές κυρώσεις:* Το νομοσχέδιο προτείνει, επίσης, νέα οικονομικά μέτρα επιβολής, συμπεριλαμβανομένων άτοκων καταθέσεων, καταθέσεων χωρίς επιτόκιο και πρόστιμα. Αυτά τα μέτρα, σε πρώτη φάση, θα θεσπιστούν μόνο για τις χώρες της ευρωζώνης (βάσει του άρθρου 136 ΣΛΕΕ).
- *Μεγαλύτερος «αυτοματισμός»:* Οι προτάσεις της Ε. Επιτροπής προβλέπουν ότι η διαδικασία λήψης αποφάσεων για τα νέα οικονομικά μέτρα επιβολής πρέπει να διασφαλίσουν υψηλότερο βαθμό «αυτοματισμού» μέσω της εισαγωγής του λεγόμενου «αντίστροφου κανόνα της πλειοψηφίας». Οι αποφάσεις αυτές πρέπει να βασίζονται στις συστάσεις της Ε. Επιτροπής, οι οποίες θα θεωρείται ότι έχουν εγκριθεί εκτός αν μια ειδική πλειοψηφία κρατών μελών ψηφίσουν κατά της σύστασης του Συμβουλίου, εντός ορισμένης προθεσμίας. Ο αντίστροφος κανόνας της πλειοψηφίας, ωστόσο, δε θα έπρεπε να εφαρμοστεί σε μεταγενέστερο στάδιο κυρώσεων. Σε αυτές τις περιπτώσεις, οι συνήθεις κανόνες ψηφοφορίας του Συμβουλίου θα εξακολουθήσουν να ισχύουν. Σε γενικές γραμμές, το ακριβές επίπεδο αυτοματισμού δεν έχει ακόμα διευκρινιστεί, δεδομένου ότι η λεπτομερής πρακτική των νέων κανόνων λήψης αποφάσεων θα οριστεί κατά τη διάρκεια της νομοθετικής διαδικασίας, που περιλαμβάνει όχι μόνο την Ε. Επιτροπή και το Συμβούλιο, αλλά και το ΕΚ, το οποίο είναι ένας ειλικρινής υποστηρικτής για μια σχεδόν αυτόματη επιβολή κυρώσεων.
- Είναι ακόμη πολύ νωρίς για να κρίνουμε την αποτελεσματικότητα του ΣΣΑ III, καθώς η πραγματική του αξία θα φανεί στην πράξη. Όμως, έχει ήδη προκαλέσει ορισμένες ανησυχίες. Πρώτον, οι νέοι κανόνες βασίζονται αποκλειστικά στις κυρώσεις για την εξασφάλιση μεγαλύτερης δημοσιονομικής πειθαρχίας. Οι εκκλήσεις για να δοθούν κίνητρα για τη συμμόρφωση των κυβερνήσεων με τους κανόνες έχουν αγνοηθεί. Δεύτερον, δεν μπορεί κανείς να είναι σίγουρος ότι οι νέες κυρώσεις θα εφαρμόζονται στην πράξη. Καμία από τις προβλεπόμενες, από την πρώτη εκδοχή του ΣΣΑ, κυρώσεις δεν έχει χρησιμοποιηθεί και υπάρχουν αμφιβολίες για το αν θα αποδώσει ο μεγαλύτερος

αυτοματισμός: δεν είναι καθόλου σαφές αν η Ε. Επιτροπή θα είναι ανεξάρτητη και πολιτικά αρκετά ισχυρή για να συστήσει την επιβολή οικονομικών μέτρων. Τρίτον, υπάρχει ένα ερωτηματικό για το αν έχει νόημα να επιβάλλεται πρόστιμο σε μια χώρα με χρηματοπιστωτικά προβλήματα, δεδομένου ότι αυτό δε θα οδηγούσε μόνο σε επιδείνωση της δημοσιονομικής κατάστασης της ενδιαφερόμενης χώρας αλλά και σε ένα αντιπαραγωγικό αντιευρωπαϊκό συναίσθημα που θα μπορούσε να υπονομεύσει την ετοιμότητα της χώρας και τη δυνατότητά της να επιστρέψει στο δρόμο της δημοσιονομικής αρετής. Τέλος, υπάρχουν λόγοι αμφιβολίας για το αν οι νέοι κανόνες θα εφαρμόζονται εξίσου σε όλες τις χώρες της Ε.Ε., ανεξαρτήτως από την οικονομική και πολιτική βαρύτητά τους, δεδομένου ότι το ΣΣΑ εφαρμόζεται με λιγότερο αυστηρούς όρους στη Γαλλία και τη Γερμανία από ό, τι στους άλλους.

Η μακροοικονομική εποπτεία

Οι δύο άλλες νομοθετικές προτάσεις στη «δέσμη των έξι» δημιουργούν ένα νέο σύστημα επιτήρησης για μακροοικονομικές ανισορροπίες. Η Ευρωπαϊκή κρίση δημόσιου χρέους έχει αναδείξει τη σημασία της συμμόρφωσης με το ΣΣΑ, αλλά σε καμία περίπτωση δεν αρκεί. Η Ε. Επιτροπή - και η Ομάδα εργασίας- ορθώς πρότειναν μια ετήσια αξιολόγηση των κινδύνων των μακροοικονομικών ανισορροπιών και των αδυναμιών, δεδομένου ότι οι επίμονες και μεγάλες ανισορροπίες και αποκλίσεις στην ανταγωνιστικότητα, ιδίως στην ευρωζώνη, αποτελούν μια σημαντική απειλή για τη λειτουργία της ΟΝΕ.

Το νέο πλαίσιο εποπτείας βασίζεται σε μια προσέγγιση δύο φάσεων:

- i. Ετήσια αξιολόγηση του κινδύνου των μακροοικονομικών ανισορροπιών και των αδυναμιών, βάσει ενός πίνακα αποτελεσμάτων που θα καλύπτει περιορισμένο αριθμό δεικτών και οικονομικής ανάλυσης. Εάν το σύστημα έγκαιρης προειδοποίησης σηματοδοτεί πραγματικές ή ενδεχόμενες υπερβολικές ανισορροπίες, η Ε. Επιτροπή παρέχει σχόλια λεπτομερή και εξειδικευμένα για κάθε χώρα, τα οποία θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν τις αποστολές επιτήρησης της χώρας σε συνεργασία με την ΕΚΤ και τα κράτη μέλη του ΜΣΙ ΙΙ.
- ii. Η θέσπιση ενός πλαισίου επιβολής επιτρέπει στην Ε. Επιτροπή να απευθύνει έγκαιρες προειδοποιήσεις στο ενδιαφερόμενο κράτος μέλος. Στην περίπτωση ιδιαίτερα σοβαρών ανισορροπιών, το Συμβούλιο αποφασίζει να θέσει τα κράτη μέλη σε μια «κατάσταση υπερβολικής ανισορροπίας», βάσει Σύστασης της Ε. Επιτροπής. Για τη διόρθωση των ανισορροπιών, το Συμβούλιο θα πρέπει να έχει το δικαίωμα να κάνει σειρά συστάσεων πολιτικής προς το οικείο κράτος μέλος, το οποίο θα έπρεπε να υποβάλλει τακτική έκθεση σχετικά με τη διαδικασία εφαρμογής, υπό την εποπτεία της Ε. Επιτροπής (συμπεριλαμβανομένων των αποστολών επιτήρησης). Εάν οι συστάσεις δεν έχουν εφαρμοστεί, αυτό θα πρέπει να δημοσιοποιείται και να αναφέρεται στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο. Για τα μέλη της ευρωζώνης, ο μηχανισμός επιβολής θα πρέπει τελικά να οδηγεί σε κυρώσεις, σε περίπτωση επαναλαμβανόμενης μη συμμόρφωσης.

Η εισαγωγή του μακροοικονομικού μηχανισμού επιτήρησης έχει χαρακτηριστεί ως ένα καινοτόμο βήμα. Θεωρητικά αυτό είναι αληθές. Ωστόσο, υπάρχουν αρκετοί λόγοι που μπορούν να αμφισβητήσουν αν και σε ποιο βαθμό θα πετύχει ο νέος μηχανισμός στην πράξη. Πρώτον, το σύστημα έγκαιρης προειδοποίησης θα εντοπίσει πράγματι τις ανισορροπίες σε πρώιμο στάδιο; Η πείρα έχει δείξει ότι οι ανισορροπίες και οι αδυναμίες σε πολλές περιπτώσεις δεν ανιχνεύονται έγκαιρα, γεγονός που καθιστά πολύ δύσκολο να

αναστραφούν οι ήδη δρομολογημένες εξελίξεις. Δεύτερον, οι προτάσεις που βρίσκονται στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων δε δίνουν συγκεκριμένες λεπτομέρειες για όλους τους δείκτες που θα χρησιμοποιηθούν για την κατάρτιση του πίνακα αποτελεσμάτων της ανταγωνιστικότητας και του μηχανισμού εποπτείας των κινδύνων, καθιστώντας όλη τη διαδικασία ιδιαίτερα υποκειμενική και εξαρτώμενη από ένα υψηλό επίπεδο διακριτικής ευχέρειας. Τρίτον, ακόμη και αν υποθεθεί ότι εντοπίζονται οι ανισορροπίες και οι αδυναμίες, η ικανότητα της Ε. Επιτροπής και του Συμβουλίου να «πείσουν» το εκάστοτε κράτος μέλος να τις αντιμετωπίσει δεν μπορεί να θεωρείται δεδομένη, αν κρίνουμε από την εμπειρία του παρελθόντος: θα μπορούσε, για παράδειγμα, η Ελλάδα να έχει αποτρέψει τις μισθολογικές αυξήσεις πάνω από την αύξηση της παραγωγικότητας; Θα είχε αποφύγει η Γερμανία τις περιοριστικές μισθολογικές αυξήσεις; Ή θα είχε επιβάλει η Ισπανία ή η Ιρλανδία υψηλούς φόρους στα ακίνητα προς αποφυγή της φούσκας στον τομέα της κατοικίας; Οι απαντήσεις σε αυτά τα ερωτήματα είναι αβέβαιες και αμφισβητείται αν η Επιτροπή θα έχει το πολιτικό θάρρος και τη δύναμη για να αντιμετωπίσει αυτού του είδους τις μακροοικονομικές ανισορροπίες στο μέλλον - ειδικά εάν τα διορθωτικά μέτρα αφορούν τα μεγαλύτερα κράτη μέλη.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο χαιρέτισε τη συμφωνία που επετεύχθη στο Συμβούλιο Ecofin της 15^{ης} Μαρτίου σχετικά με μια συνολική προσέγγιση για τη δέσμη νομοθετικών μέτρων. Αυτό επιτρέπει στην Ουγγρική Προεδρία να αρχίσει διαπραγματεύσεις με το ΕΚ για την επίτευξη μιας συνολικής συμφωνίας, τον Ιούνιο του 2011. Ωστόσο, το Συμβούλιο θα αντιμετωπίσει πάνω από 2.000 τροπολογίες από μέλη του ΕΚ, όταν αρχίσουν οι διαπραγματεύσεις, τον προσεχή Απρίλιο.

ΞΕΝΟΣ ΤΥΠΟΣ

Αγγλικός Τύπος

Τα δημοσιεύματα του αγγλικού τύπου αναφέρονται εκτενώς στο κρίσιμο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο που πραγματοποιήθηκε στις 24-25 Μαρτίου 2011. Επισημαίνεται ότι το Σύμφωνο για το ευρώ υποβλήθηκε στο εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο προκειμένου και τα κράτη μέλη εκτός ευρωζώνης να δηλώσουν αν σκοπεύουν να συμμετάσχουν σε αυτό. Οι αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων της ευρωζώνης αξιολόγησαν την πρόοδο που έχει σημειωθεί μετά το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της 4ης Φεβρουαρίου 2011, όσον αφορά στη συνολική αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης. Επιπλέον, αναφέρεται ότι τα κράτη μέλη εκτός ευρωζώνης θα ανακοινώσουν σύντομα τα πρώτα μέτρα που αναλαμβάνουν να εφαρμόσουν δυνάμει του Συμφώνου. Στο επίκεντρο των δημοσιεύσεων του αγγλικού τύπου βρέθηκαν όλα τα κράτη μέλη της ευρωζώνης καθώς και η συζήτηση για την ανάληψη όλων των αναγκαίων μέτρων για την επίτευξη των ακόλουθων στόχων: α) την προώθηση της ανταγωνιστικότητας, β) την προώθηση της απασχόλησης, γ) την περαιτέρω συμβολή στη βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών και δ) την ενίσχυση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας. Σύμφωνα με τον αγγλικό τύπο, έκδηλη ήταν η ένταση και η διάσταση απόψεων των κρατών για το Σύμφωνο στην Ε.Ε.

Επιπλέον, στα αγγλικά δημοσιεύματα συμπεριλήφθηκαν και οι δηλώσεις του πρόεδρου της ευρωζώνης Jean-Claude Juncker, ιδιαίτερα μετά την έκτακτη συνάντηση των υπουργών Οικονομικών των κρατών μελών της ευρωζώνης. Όσον αφορά στην Ελλάδα, στη λύση έχουν συμπεριληφθεί η επιμήκυνση της αποπληρωμής του δανείου των 110 δισ. ευρώ και η μείωση του επιτοκίου. Επίσης, τόσο ο προσωρινός μηχανισμός

στήριξης (EFSF) όσο και ο μόνιμος μηχανισμός στήριξης θα μπορούν να αγοράζουν κρατικά ομόλογα υπό αυστηρές προϋποθέσεις. Επισημάνθηκε ότι απαιτείται και η έγκριση του Μόνιμου Μηχανισμού Σταθερότητας από τα εθνικά κοινοβούλια, διαδικασία που αναμένεται να ολοκληρωθεί ως το προσεχές καλοκαίρι.

Αναφέρεται η απόφαση των υπουργών να εισηγηθούν στα «27» κράτη την αναβολή ολόκληρης της «λύσης-πακέτο», περιλαμβανομένων και των ρυθμίσεων για την Ελλάδα, για τον προσεχή Ιούνιο, λόγω της ανάγκης να υιοθετηθούν ταυτόχρονα όλα τα μέτρα από τα εθνικά κοινοβούλια. Αναμένεται ότι μέχρι τον Ιούνιο ενδέχεται να παρουσιαστούν και άλλα προβλήματα, κυρίως σε ό,τι αφορά τις πολιτικές αντιπαράθεσεις στο εσωτερικό των κρατών-μελών για την αντιμετώπιση της κρίσης χρέους. Σύμφωνα με τον αγγλικό τύπο η Ιρλανδία δε φαίνεται να επιτυγχάνει τη μείωση του επιτοκίου όσο δεν αυξάνει τη φορολογία των επιχειρήσεων, ενώ αρκετές αναφορές γίνονται και στην Πορτογαλία η οποία είναι κοντά στην προσφυγή στον μηχανισμό στήριξης. Επιπροσθέτως, με αφορμή την πρόσφατη υποβάθμιση της Ελλάδας και της Ισπανίας από τον οίκο Moody's, ο Jean-Claude Juncker, εξέφρασε την «έκπληξη» πολλών υπουργών Οικονομικών της ευρωζώνης για τη χρονική στιγμή της υποβάθμισης. Συγκεκριμένα, επεσήμανε ότι ζήτησε από την Ε. Επιτροπή να παρουσιάσει προτάσεις σχετικά με την εξεύρεση τρόπων για την καλύτερη εποπτεία των οίκων πιστοληπτικής αξιολόγησης.

Τέλος, στον αγγλικό τύπο γίνονται αναφορές και στην ανάληψη στρατιωτικής δράσης από το Ηνωμένο Βασίλειο στη Λιβύη. Συγκεκριμένα μόνον ένας στους τρεις Βρετανούς πολίτες εγκρίνει την ανάληψη στρατιωτικής δράσης στη Λιβύη, σύμφωνα με έρευνα που διενεργήθηκε για λογαριασμό του πρακτορείου Reuters. Η έρευνα κατέγραψε ότι το 43% διαφωνεί με τις στρατιωτικές επιθέσεις κατά του καθεστώτος Καντάφι και το 22% δηλώνει αβέβαιο για το αν έπρεπε ή όχι να προχωρήσει η συμμαχία σε αυτές. Με την εμπειρία του πολέμου στο Ιράκ να φοβίζει τους Βρετανούς πολίτες και τις απώλειες από το μέτωπο του Αφγανιστάν να συνεχίζονται, οι Βρετανοί δήλωσαν στο Reuters ότι ανησυχούν πως θα παγιδευθούν σε μία ακόμα μακρόχρονη πολεμική εμπλοκή στο εξωτερικό και μάλιστα σε μια πολύ δύσκολη χρονική και οικονομική συγκυρία.

- "Divisions over EU power strategy exposed", 17/3/2011, Financial Times
- Dolphin T, "Budget 2011: slower deficit reduction would mean smaller cuts", 22/3/2011, The Guardian
- Smith H, "European Union talks on Greek debt as IMF flies in", 11/3/2011, The Guardian
- Carrington D, "European emissions trading: the cap that does not fit", 17/3/2011, The Guardian
- "Portugal hovers on the verge of crisis as eurozone argues over integration" 6/3/2011, The Guardian
- Crook C, "Europe, learn to live with the dithering", 11/3/2011, Financial Times
- Münchau W, "Phantom giants' will not save the eurozone", 20/3/2011, Financial Times

Γαλλικός Τύπος

Ο γαλλικός τύπος, σχεδόν στο σύνολό του, επισημαίνει ότι οι προτάσεις για την ενίσχυση της οικονομικής διακυβέρνησης στην Ε.Ε. θα είναι κατά βάση γαλλογερμανικές. Η Γερμανίδα καγκελάρια Angela Merkel τάσσεται υπέρ της τροποποίησης της Συνθήκης

για την επιβολή δημοσιονομικής πειθαρχίας. Επίσης, προτείνει τη δημιουργία ενός ευρωπαϊκού οργανισμού αξιολόγησης για την «ενίσχυση του ανταγωνισμού» και την επιβολή αυστηρών κυρώσεων (όπως αφαίρεση δικαιώματος ψήφου στο Συμβούλιο) στα κράτη που δεν συμμορφώνονται με τους κανόνες δημοσιονομικής πειθαρχίας (με τη Γαλλία να εμφανίζεται πιο ευέλικτη). Η Γερμανία ζητά «μεγαλύτερη ρύθμιση των χρηματοπιστωτικών αγορών». Σε συνέντευξη τύπου με τον Πρόεδρο της Ευρωζώνης Jean-Claude Juncker η Angela Merkel δήλωσε ότι, ανεξάρτητα από το θέμα της ΕΚΤ και των επιτοκίων, είναι αναγκαίο να τεθούν στο τραπέζι κοινά μέτρα για την ευρωζώνη. Τα γαλλικά δημοσιεύματα εστίασαν στη στάση της καγκελάριας να επιτρέψουν οι ηγέτες της ευρωζώνης στο Ευρωπαϊκό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (EFSF) να αγοράζει το δημόσιο χρέος των χωρών της ευρωζώνης που είναι πιο εύλατες, επισημαίνοντας ότι τόσο τα κόμματα του κυβερνητικού συνασπισμού στη Γερμανία όσο και η Bundesbank έχουν επικρίνει επανειλημμένως αυτήν την ιδέα. Προσθέτουν ότι, λόγω των περιφερειακών εκλογών στη Γερμανία, η Angela Merkel δέχεται πολιτικές πιέσεις και γι' αυτό αποφεύγει να πάρει ξεκάθαρη θέση σχετικά.

Αν και συμφώνησαν πως, σε αντιστάθμισμα της ενίσχυσης του Ευρωπαϊκού Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (EFSF), οι χώρες της Ευρωζώνης θα δεσμευτούν σε μεγαλύτερη δημοσιονομική πειθαρχία και σε συντονισμό των οικονομικών και κοινωνικών πολιτικών τους, οι θέσεις της Γαλλίας και της Γερμανίας διαφέρουν ως προς τις προτεραιότητές τους. Σε συνέντευξή της στην εφημερίδα Le Monde, η Γαλλίδα Υπουργός Οικονομικών Christine Lagarde αναγνωρίζει την ανάγκη μεταρρύθμισης του Συμφώνου Σταθερότητας και περιορισμού του οικονομικού χάσματος μεταξύ των χωρών, με τη συμπερίληψη και της «εξέτασης της ανταγωνιστικότητας και της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας», χωρίς να αναφέρεται σε τροποποίηση της Συνθήκης (σε αντίθεση με τη Γερμανία).

Αναφορικά με την άτυπη σύνοδο των αρχηγών κρατών και κυβερνήσεων της ευρωζώνης (11 Μαρτίου 2011) και σύμφωνα με δημοσιεύματα του γαλλικού τύπου (Jean-Pierre Robin, Le Figaro), «η οικονομική διακυβέρνηση στην Ευρώπη είναι νεκρή» και πλέον γίνεται λόγος για το «σύμφωνο ανταγωνιστικότητας»: πρόκειται για μια στροφή 180°, αλλά στόχος είναι η κοινωνική ειρήνη. Στη σύνοδο οι διαπραγματευτές αφορούσαν τη μονιμοποίηση του μηχανισμού διάσωσης στη θέση του προσωρινού μηχανισμού, αλλά και την ενίσχυση της δημοσιονομικής πειθαρχίας και, μετά από πρωτοβουλία κυρίως της Γερμανίας, τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας στο σύνολο της περιοχής μέσα από μια μεγαλύτερη σύγκλιση των οικονομικών πολιτικών. Για το γαλλικό τύπο, η Σύνοδος της 11^{ης} Μαρτίου αποτελεί ένα μικρό βήμα προς την αντιμετώπιση της κρίσης του χρέους, με τη θέσπιση ενός «συμφώνου για τη μεταρρύθμιση των οικονομιών τους», το οποίο αποτελεί προϋπόθεση της Γερμανίας για να βοηθήσει τις χώρες της Νομισματικής Ένωσης που αντιμετωπίζουν δυσκολίες. Στόχος του συμφώνου είναι να ενισχύσει τη σύγκλιση των ευρωπαϊκών οικονομιών και να ασκήσει πίεση στις κυβερνήσεις για μεταρρύθμιση, ωστόσο, σε εθελοντική βάση. Θα βασίζεται σε συγκεκριμένες δεσμεύσεις για συγκράτηση των μισθών στο δημόσιο τομέα ή θα προβλέπει μηχανισμούς για τον περιορισμό του δημόσιου χρέους. Όπως υπογραμμίζουν Γάλλοι δημοσιογράφοι, στην παρούσα φάση το Σύμφωνο αποτελεί μια «συμφωνία αρχής», η οποία δε θα ολοκληρωθεί προτού όλα τα μέτρα για δράση κατά της κρίσης λάβουν την τελική τους έγκριση. Τέλος, στην άτυπη Σύνοδο περιλαμβανόταν μια δήλωση υποστήριξης για την Ελλάδα και την Ιρλανδία για την πρόοδο τους στην εφαρμογή των προγραμμάτων από ΔΝΤ/Ε.Ε. Όμως, πέρα από το Σύμφωνο για το

ευρώ ένα ακόμα θέμα αναμένει τη λήψη άμεσων μέτρων στην Ε.Ε. και αυτό είναι η τύχη της Πορτογαλίας.

- "Moody's abaisse la note de la Grèce de trois crans", Le Monde avec AFP et Reuters, 7/3/2011.
- "Zone euro : Geithner en Allemagne", Le Monde avec AFP, 8/3/2011.
- "Grèce : emprunt d'1,6 milliard d'euros", Le Figaro avec AFP, 8/3/2011.
- "Zone euro:le contre-plan des socialistes", Le Figaro avec AFP, 5/3/2011.
- "UE doit agir sans attendre la BCE(Merkel)", Le Figaro avec Reuters, 4/3/2011.
- "Les dirigeants des pays de la zone euro s'entendent sur un pacte de compétitivité", Le Monde avec AFP, 11/3/2011.
- "Une déclaration européenne attendue sur le Portugal, la Grèce et l'Irlande", Le Monde avec AFP et Reuters, 11/3/2011.
- "Zone euro : la pression s'accroît sur le Portugal", Le Monde, 11/3/2011.
- <http://www.lefigaro.fr/> (Par Jean-Pierre Robin, 09/02/2011)

Γερμανικός Τύπος

Ένας ακόμη κλασικός ευρωπαϊκός συμβιβασμός ή ένα βήμα πιο κοντά στην οικονομική διακυβέρνηση; Αυτό το είναι το κυρίαρχο ερώτημα που απασχολεί τα γερμανικά δημοσιεύματα μετά τα συμπεράσματα των αρχηγών κρατών και κυβερνήσεων της ζώνης του ευρώ της 11^{ης} Μαρτίου 2011. Παρά τις διεθνείς εξελίξεις, η κρίση του ευρώ απασχολεί σταθερά το ενδιαφέρον των μεγάλων γερμανικών εφημερίδων, κυρίως, διότι μέσα από αυτή προσδοκάται ότι θα αναδειχθεί το γερμανικό μοντέλο οικονομικής οργάνωσης, ήτοι η αυστηρότερη δημοσιονομική πειθαρχία βάσει αυστηρών κυρώσεων.

Τίτλοι γερμανικών εφημερίδων την επομένη της έκτακτης Συνόδου Κορυφής του Μαρτίου όπως: «Πόση αλληλεγγύη χρειάζεται το ευρώ;», «Λεφτά με αντάλλαγμα την υπευθυνότητα», «Μια πιο γερμανική Ευρώπη», αποτυπώνουν το κλίμα που κυριαρχεί στη χώρα. Παρά τους ενδοιασμούς μερίδας Γερμανών αρθρογράφων που σπεύδουν να δηλώσουν ότι πρόκειται για έναν ακόμη ευρωπαϊκό συμβιβασμό όπου δεν επετεύχθη η εξαγγελθείσα 'ευρεία μεταρρύθμιση' της ΟΝΕ, η συντριπτική πλειοψηφία διαβλέπει ότι μέσα σε ένα χρόνο και με πρωτοφανείς ρυθμούς, οι χώρες της Ε.Ε. δίνουν σάρκα και οστά στο σύστημα προστασίας του ευρώ. Το ερώτημα βέβαια εάν τα μέτρα που θα παρθούν πρόκειται όντως να καθυστερήσουν τις διεθνείς χρηματαγορές και εάν το ευρώ στηρίζεται σε πιο ασφαλή θεμέλια, εξακολουθεί να απασχολεί τον γερμανικό τύπο, ιδιαίτερα σε μία χρονική περίοδο όπου οι οίκοι αξιολόγησης υποβαθμίζουν την πιστοληπτική ικανότητα των υπερχρεωμένων κρατών-μελών της Ευρωζώνης και όπου τα μηνύματα από τους Γερμανούς πολίτες δεν είναι διόλου ενθαρρυντικά.

Το σημείο όμως που επικεντρώνονται τα γερμανικά δημοσιεύματα είναι στο ότι πλέον θεωρείται ότι η ευρωπαϊκή οικονομική πολιτική προσανατολίζεται στις γερμανικές οικονομικές παραδόσεις. Με άλλα λόγια η Ευρωζώνη βρίσκεται πιο κοντά στην οικονομική διακυβέρνηση κατά το γερμανικό πρότυπο συμπεριφοράς. Για τους Γερμανούς αρθρογράφους η διαπίστωση αυτή συνεπάγεται και μία δέσμευση για τη χώρα να συνεχίσει με το ίδιο σθένος την προσπάθεια για τη μεταρρύθμιση της Ευρωζώνης και να διατηρήσει έναν ηγετικό ρόλο που θα παροτρύνει και τις υπόλοιπες χώρες ν' ακολουθήσουν το παράδειγμά της. Οι φόβοι, όμως, εντοπίζονται στο κατά πόσο η πολιτική της Καγκελαρίου πείθει τους Γερμανούς σκεπτικιστές και στο πώς οι υπόλοιποι Ευρωπαίοι και οι διεθνείς αγορές βλέπουν τον ρόλο της Γερμανίας.

- "Wie viel Solidarität braucht der Euro?", Die Zeit, 17/3/2011
- "Neuer Rettungsfonds könnte Deutschlands Schulden treiben", Die Zeit, 16/3/2011
- "Neuer Rettungsfonds könnte Deutschlands Schulden treiben", Handelsblatt, 16/3/2011
- Marc Beise und Claus Hulverscheidt, "Wolfgang Schäuble und die Euro-Krise "Ich sollte weitermachen", Sueddeutsche Zeitung, 18/3/2011
- "EU-Finanzminister verschärfen Haushaltsregeln", Handelsblatt, 15/3/2011
- Werner Mussler, "Währungsunion EU-Stabilitätspakt wird schärfer", FAZ, 15/3/2011
- "EU-Schuldenkrise Schäuble verteidigt Einigung auf Euro-Gipfel", FAZ, 14/3/2011
- "Nach dem EU-Gipfel Die neue Euro-Welt", FAZ, 14/3/2011
- Werner Mussler, "EU-Gipfel Merkels Rettung", FAZ, 12/3/2011

ΤΥΠΟΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ

- Βερέμης Θ, «Πάλι για τον εθνικισμό», Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 13/3/2011.
- Βερέμης Θ, «Σε αναζήτηση πνευματικής πυξίδας», Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 6/3/2011.
- Ιωακειμίδης ΠΚ, «Άλλη εξωτερική πολιτική; Όχι, ευχαριστώ!», ΤΑ ΝΕΑ, 18/2/2011.
- Ιωακειμίδης ΠΚ, «Τι διεκδικούμε στις Βρυξέλλες», ΤΑ ΝΕΑ, 11/3/2011.
- Ιωακειμίδης ΠΚ, «Τι σημαίνει το γερμανικό σχέδιο», ΤΑ ΝΕΑ, 11/2/2011.
- Κουλουμπής Θ., «Αυτοτροφοδοτούμενη απαισιοδοξία», Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 20/3/2011.
- Μαραβέγιας Ν, «Δημοκρατική διέξοδος στον αραβικό κόσμο», ΚΥΡΙΑΚΑΤΙΚΗ ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ, 27/2/2011.
- Μαραβέγιας Ν, «Ευρωζώνη: Αλληλεγγύη έναντι λιτότητας», ΚΥΡΙΑΚΑΤΙΚΗ ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ, 13/3/2011.
- Μαραβέγιας Ν, «Η σημασία της 25ης Μαρτίου 2011», ΚΥΡΙΑΚΑΤΙΚΗ ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ, 6/3/2011.
- Μαραβέγιας Ν, «Τα όρια της ευρωπαϊκής αλληλεγγύης», ΚΥΡΙΑΚΑΤΙΚΗ ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ, 20/3/2011.
- Μαραβέγιας Ν, «Το τρίγωνο της γνώσης», ΚΥΡΙΑΚΑΤΙΚΗ ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ, 20/2/2011.
- Σωτηρόπουλος Δ, «Πυρηνικός εφιάλτης χωρίς τέλος», FREE SUNDAY, 20/3/2011.
- Σωτηρόπουλος Δ, «Ωρα μηδέν στη Λιβύη», FREE SUNDAY, 20/3/2011.
- Τσούκαλης Λ, «Η λύση δεν θα 'ρθει από τις Βρυξέλλες», Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 13/3/2011.

ΞΕΝΟΣ

- Dolphin T, "Budget 2011: slower deficit reduction would mean smaller cuts", 22/3/2011, The Guardian
- Hopkins N, "Libyan operation hampered by confusion and dispute", 22/3/2011, The Guardian
- Wearden G, "Portugal bailout fears rise as credit rating cut", 16/3/2011, The Guardian
- Smith H, "European Union talks on Greek debt as IMF flies in", 11/3/2011, The Guardian
- Carrington D, "European emissions trading: the cap that does not fit", 17/3/2011, The Guardian

- “Portugal hovers on the verge of crisis as eurozone argues over integration” 6/3/2011, The Guardian
- Elliott L, “Inflation and public borrowing add to budget 2011 headaches”, 22/3/2011, The Guardian
- Crook C, “Europe, learn to live with the dithering”, 11/3/2011, Financial Times
- Chaffin J, “German support lines up behind rescue overhaul”, 14/3/2011, Financial Times
- “Portugal faces political crisis over austerity”, 15/3/2011, Financial Times
- Tait N, “Brussels to boost embassy rights”, 15/3/2011, Financial Times
- “Divisions over EU power strategy exposed”, 17/3/2011, Financial Times
- “Finland holds key to eurozone ‘grand bargain’”, 21/3/2011, Financial Times
- Soros G, “How Germany can avoid a two-speed Europe”, 21/3/2011, Financial Times
- Hopkins N, “Libya operation to cost UK ‘tens of millions’”, 22/3/2011, The Guardian
- “Portugal crisis threatens to trigger poll”, 22/3/2011, Financial Times
- Münchau W, “‘Phantom giants’ will not save the eurozone”, 20/3/2011, Financial Times

ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ

- Ahtonen A., “Active and healthy ageing – can the EU deliver?”, EPC Policy Brief, Φεβρουάριος 2011 στο www.epc.eu
- Grant Ch., “Europe needs a military avant-garde”, April/May 2011 - CER Bulletin, Issue 77 στο www.cer.org.uk
- Grant Ch., “A new neighbourhood policy for the EU”, CER Policy Brief, Μάρτιος 2011 στο www.cer.org.uk
- Ayadi R., “Integrating Retail Financial Markets in Europe: Between Uncertainties and Challenges”, 10/3/2011 στο www.ceps.eu
- Gros D., “Competitiveness Pact: Flawed economies?”, CEPS Commentaries, 18/3/2011, στο www.ceps.eu
- Gros D., “Neither a borrower nor lender be”, CEPS Commentaries, 18/3/2011, στο www.ceps.eu
- Gros D., “Nothing personal: The age of ego-diplomacy”, CEPS Commentaries, 17/3/2011, στο www.ceps.eu
- Gros D., “Tough talk but soft conditions?”, CEPS Commentaries, 16/3/2011, στο www.ceps.eu
- Guldem Okem Z., “Innovation in the Health Sector in Turkey on Its Way to EU Membership”, CEPS Special Reports, 8/3/2011 στο www.ceps.eu
- McLoughlin Sh. και Münz R. με Bünte R., Hultin G., Müller W. και Skeldon R., “Temporary and circular migration: opportunities and challenges”, 3/3/2011 στο www.epc.eu
- Messerlin P., Emerson M., Jandieri G. και Le Vernoy A., “An Appraisal of the EU’s Trade Policy towards its Eastern Neighbours: The Case of Georgia”, 1/3/2011 στο www.epc.eu
- Micossi St. με Carmassi J. και Peirce F., “On the Tasks of the European Stability Mechanism”, CEPS Policy Briefs, 9/3/2011 στο www.ceps.eu
- Messori M., “Can the eurozone countries still live together happily ever after?”, CEPS Policy Briefs, 21/3/2011 στο www.ceps.eu

- Molino E. & Zuleeg F., “Possible Committee of the Regions (CoR) political messages regarding the upcoming EU multiannual financial framework (MFF) post-2013”, 16/2/2011 στο www.epc.eu
- Molino E. & Zuleeg F., “The EU budget – an Instrument for Shaping and Delivering Key EU policy Priorities”, 21/3/2011 στο www.ceps.eu
- Molino E. & Zuleeg F., “The Impact of New EU Own Resources on Regional and Local Governments”, 16/2/2011 στο www.epc.eu
- Pascouau Y. & McLoughlin S., “Migratory flows from North Africa: challenges for the EU”, EPC Commentary, 7/3/2011 στο www.epc.eu
- Psychogiopoulou E. & Craufurd Smith R., “**European Media Policies Revisited: Valuing and Reclaiming Free and Independent Media in Contemporary Democratic Systems**”, European Policy Brief, *Ongoing project March 2011* <http://www.mediadem.eliamep.gr/wp-content/uploads/2011/03/D5.4.pdf>
- Stratulat C. & Emmanouilidis J.A., “EP electoral reform: a question of trade-offs”, EPC Policy Brief, 24/2/2011, www.epc.eu
- Tilford S., “Europe’s damaging obsession with ‘competitiveness’”, CER Insight Article, 31/3/2011 στο www.cer.org.uk
- Tindale St., “The EU budget: The Union risks having the wrong debate”, April/May 2011 - CER Bulletin, Issue 77 στο www.cer.org.uk
- Tziouras I., “*March of Millions*”: Upheaval in Arab World?”, Working Paper No 15/20111, March 2011 στο www.eliamep.gr
- Whyte Ph., “The eurozone’s bargain: Political pain without economic gain?”, April/May 2011 - CER Bulletin, Issue 77 στο www.cer.org.uk
- Αρμακόλας Ι. & Ντόκος Θ. (επιμ.), «Από τα Βαλκάνια στη Νοτιοανατολική Ευρώπη: προκλήσεις και προοπτικές στον 21ο αιώνα», Εκδόσεις Σιδέρη, 2010.
- Τριφύλλης Α., «Σύννοδος κορυφής του Μαρτίου 2011 – Όταν η λύση είναι το πρόβλημα», 12/3/2011 στο <http://blogs.eliamep.gr>
- Ντόκος Θ. Π., «Προκλήσεις Εσωτερικής Ασφάλειας: Η ανάγκη μεταρρύθμισης του μηχανισμού διαχείρισης εκτάκτων καταστάσεων», ELIAMEP Κείμενο Πολιτικής Νο 16 / Μάρτιος 2011, www.eliamep.gr

ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

- Bühlmann M. & Kunz R., “Confidence in the Judiciary: Comparing the Independence and Legitimacy of Judicial Systems”, West European Politics, Volume 34 Issue 2 2011.
- Campbell R., “**Socialist Values and Political Participation in Germany: A Barrier to ‘Inner Unity’?**”, West European Politics, Volume 34 Issue 2 2011.
- Christou G. & Simpson S., “The European Union, multilateralism and the global governance of the Internet”, Journal of European Public Policy, Volume 18, Issue 2 March 2011.
- Dahlström C., “**Who takes the hit? Ministerial advisers and the distribution of welfare state cuts**”, Journal of European Public Policy, Volume 18, Issue 2 March 2011.
- Dangerfield M., “**Belarus, Moldova and Ukraine: In or Out of European Regional International Society?**”, Journal of European Integration, Volume 33 Issue 2 2011. Abstract: For the Western Newly Independent States (WNIS) of Belarus, Moldova and Ukraine a ‘European choice’ (defined as the aspiration to join Euro-Atlantic structures) remains an ambiguous opportunity. NATO enlargement is now firmly off the agenda,

leaving the future status of the WNIS mainly dependent on engagement with the EU. Critics of the EU's 'eastern' policy — often referred to as 'enlargement lite' — contend that it risks leaving the WNIS on the fringes of the European mainstream with their fate dependent upon whether negative or positive determinants of EU integration ultimately prevail. Meanwhile, the WNIS constitute an 'in between' sub-region of post-enlargement Europe that can be construed as part of the outer layer of Europe's regional international society or, alternatively, at the intersection of two overlapping regional international societies. EU international society on the one side and on the other a conjectural 'Eurasian' regional international society premised on influences of the Soviet legacy and the lure of deeper integration with Russia.

- Diez Th., Manners I., Whitman R.G., **“The Changing Nature of International Institutions in Europe: the Challenge of the European Union”**, *Journal of European Integration*, Volume 33 Issue 2 2011. Abstract: The European Union is often compared to other political systems in order to better understand its basic features and how they structure politics. This article argues that this focus on comparative politics instils a domestic bias into the study of the EU, which also ignores the impact of enlargement. To remedy this, a comparison is suggested between the order of the EU as a regional international society and the order of the traditional, global international society as analysed by the English School of International Relations, and in particular by Hedley Bull. It is argued that the primary goal of the international order of the society of states, the preservation of states as its fundamental units, has been replaced by the goal of the preservation of peace in Europe. Consequently, the five core institutions of international order identified by Bull (balance of power, international law, diplomacy, war and great powers) have been modified or replaced. The new institutions of the European order are identified as the pooling of sovereignty, the *acquis communautaire*, multi-managerialism, pacific democracy, member state coalitions and multiperspectivity. These sustain and enlarge a regional international society that not only combines international and domestic elements, but transforms politics to such an extent that it should better be called a multiperspectival society, confounding Bull's expectation that the European integration will either lead to a European state or falter. This has potential ramifications for the organisation of international society at large, although whether the transformative potential of the EU can be realised remains to be seen, and will be decided above all in the EU's treatment of its own borders.
- Dyevre A., **“The German Federal Constitutional Court and European Judicial Politics”**, *West European Politics*, Volume 34 Issue 2 2011. With its decision on the ratification of the Lisbon Treaty, the German Federal Constitutional Court (FCC) has handed over another landmark ruling on European integration. The ruling made Germany's ratification of the Treaty conditional upon the passage of a new law giving the Bundestag greater oversight of European affairs. This and the consequences of stronger parliamentary oversight for the German government and the way it conducts negotiations at European level have been the focus of most early comments on the decision. No less important, however, are the ruling's potential repercussions on European judicial politics. Coming after a series of highly controversial judgments by the European Court of Justice, the FCC's Lisbon decision is clearly meant as a warning to Brussels and, above all, Luxembourg. The decision could undermine the Court of Justice's authority and encourage non-compliance on the part of national courts, thus bringing about a

constitutional crisis at European level. Alternatively, the decision may compel the Court of Justice to reconsider some of the most controversial aspects of its activist jurisprudence and to exert more restraint in the foreseeable future.

- Ersanilli E. & Koopmans R., **“Do Immigrant Integration Policies Matter? A Three-Country Comparison among Turkish Immigrants”**, *West European Politics*, Volume 34 Issue 2 2011.
- Greer S. L. & Rauscher S., **“Destabilization rights and restabilization politics: policy and political reactions to European Union healthcare services law”**, *Journal of European Public Policy*, Volume 18, Issue 2 March 2011.
- Halpin D. R. & Binderkrantz A. S., **“Explaining breadth of policy engagement: patterns of interest group mobilization in public policy”**, *Journal of European Public Policy*, Volume 18, Issue 2 March 2011.
- Halpin D. R. & Binderkrantz A. S., **“Explaining breadth of policy engagement: patterns of interest group mobilization in public policy”**, *Journal of European Public Policy*, Volume 18, Issue 2 March 2011.
- Kaina V., **“Why Do We Trust Strangers? Revising the Institutional Approach to Generalised Trust Creation”**, *West European Politics*, Volume 34 Issue 2 2011.
- Karlas J., **“Parliamentary control of EU affairs in Central and Eastern Europe: explaining the variation”**, *Journal of European Public Policy*, Volume 18, Issue 2 March 2011.
- Lindvall J., **“The Political Foundations of Trust and Distrust: Reforms and Protests in France”**, *West European Politics*, Volume 34 Issue 2 2011.
- Nasra S., **“Governance in EU foreign policy: exploring small state influence”**, *Journal of European Public Policy*, Volume 18, Issue 2 March 2011.
- Pourchot G., **“The OSCE: A Pan-European Society in the Making?”**, *Journal of European Integration*, Volume 33 Issue 2 2011. Abstract: This article applies an English School analysis of international society to the Organization for Security and Cooperation in Europe (OSCE). It argues that in a post-enlargement Europe, the OSCE has a continuing role to play in socializing its members into norms and values consistent with a regional international society despite its lack of legal enforcement instruments, and the frequent divergence of its participating states from the rules and principles of collective engagement intrinsic to the Helsinki process. In so doing, the OSCE contributes to a thin-thick continuum of international society in a manner that is functionally and structurally relevant.
- Ruiz-Rufino R., **“Characterising Electoral Systems: An Empirical Application of Aggregated Threshold Functions”**, *West European Politics*, Volume 34 Issue 2 2011. Abstract: This article proposes a new way to measure proportionality using aggregated threshold functions. Electoral systems can be summarised by a single value that shows the necessary share of the total vote to win either one seat or half of the seats in parliament. The article calculates aggregate threshold values for 142 different electoral systems that were used in 525 democratic elections between 1946 and 2000. These results are also contrasted with the most commonly used indices of proportionality and turn out to be both substantively and empirically richer. Aggregated threshold functions provide both students and reformers of electoral systems with a measure based purely on institutional variables that offers an exhaustive summary of the functioning of many electoral systems.

- Rumelili B., **“Turkey: Identity, Foreign Policy, and Socialization in a Post-Enlargement Europe”**, Journal of European Integration, Volume 33 Issue 2 2011. Abstract: This article analyzes the implications of post-enlargement European international society for Turkey in three areas: identity construction, foreign policy and political reform. First, through an analysis of post-2007 European Parliament debates on EU-Turkey relations, it argues that the construction of European and Turkish identities vis-à-vis each other is likely to remain an important arena of contestation. Second, it provides a brief overview of Turkey's new regional foreign policy activism, and argues the recent initiatives are in fact signs of adaptation to a post-enlargement Europe, as they are building on a foreign policy role conception that stresses Turkey's hybrid identity as both European and Asian, and Western and Islamic. Finally, it analyzes the diffusion of the norms of European international society to Turkey in the post-2007 period, in particular focusing on the critical role played by domestic political actors. While Turkish political actors are showing signs of adaptation in terms of how they utilize the political opportunity structures in post-enlargement Europe, the weakening of Turkey's EU membership prospects is likely to slow down the diffusion of European norms to Turkey.
- Sakwa R., **“Russia and Europe: Whose Society?”**, Journal of European Integration, Volume 33 Issue 2 2011. Abstract: Russia's traditionally ambivalent relationship to 'Europe' is now assuming new forms. Although the country since 1991 has formally adopted the panoply of Western democratic norms, their implementation is impeded by both practical and political forms of resistance to the universalism proclaimed by its erstwhile Cold War protagonists. The unstable relationship between Russia and various levels of international society has given rise to a type of 'cold peace'. Russia does not reject the norms advanced by the main institutions of European international society, but it objects to what it sees as their instrumental application. Thus Russia has emerged as a neo-revisionist power, concerned not so much with advancing a set of alternative norms as ensuring the equal application of existing principles. Russia certainly does not repudiate engagement with international society, but at present is ready only for a relatively thin version. In this context Russia balks at being a passive norm-taker but does not present itself as a norm-innovator, and instead is trying to carve out a new role for itself as a norm-enforcer.
- Schot J. & Schipper F., **“Experts and European transport integration, 1945–1958”**, Journal of European Public Policy, Volume 18, Issue 2 March 2011.
- Schuck A. R. T. & De Vreese C. H., **“Public Support for Referendums: The Role of the Media”**, West European Politics, Volume 34 Issue 2 2011.
- Smith M. E., **“A liberal grand strategy in a realist world? Power, purpose and the EU's changing global role”**, Journal of European Public Policy, Volume 18, Issue 2 March 2011. Abstract: The European Union (EU) is one of the most unusual global political actors, and it inspires numerous scholarly debates about its power and purpose. One of the most important such debates involves the role of material versus non-material/ideational power resources - or hard versus soft power - in understanding the EU's 'actorness'. Given the increasingly wide range of EU policy competencies, and the increasingly complex demands placed on the EU, this article embeds this debate in the larger context of grand strategy. It first argues that the EU's efforts as a global actor do conform to three basic components of grand strategy: physical security; economic prosperity; and value projection. Second, it analyses the content of the EU's grand

strategic goals at three levels of analysis: intra-EU; regional (or neighbourhood); and global. Finally, it analyses the EU's implementation of its (largely liberal) strategic goals, particularly in terms of how they might compete with those of other global actors, such as the United States (US).

- Stivachtisa Y. A. & Webber M., **“Regional International Society in a Post-Enlargement Europe”**, Journal of European Integration, Volume 33 Issue 2 2011. Abstract: Enlargement has been a byword of Europe's international relations since the end of the Cold War. But enlargement has now reached a near terminus. For NATO and the European Union, it no longer animates grand debate. For the Council of Europe and the Organization for Security and Cooperation in Europe, it is yesterday's issue as no real scope exists for additional members. The condition of post-enlargement has considerable significance for Europe. The English School is a valuable but so far under-utilized approach for conceptualizing this condition. Here we introduce English School thinking and elaborate the notion of regional international society. This is a preliminary to the articles which follow, each of which considers a specific organizational or regional component of that society.
- Stivachtisa Y. A., Habegger M., **“The Council of Europe: The Institutional Limits of Contemporary European International Society?”**, Journal of European Integration, Volume 33 Issue 2 2011. Abstract: This article traces the historical development of the Council of Europe and its role in post-enlargement Europe. The evolving structures and functions of the organization demonstrate an ongoing commitment to a homogeneous European regional international society. It is argued that the Council of Europe's liberal norm socialization process is incomplete and that this process is essential to the organization's legitimacy as well as for the deepening of European Regional International Society, particularly in the face of non-compliant member states and the complementary work of the European Union. In the post-enlargement era, the Council of Europe has established itself as an important component of a historical project of Europeanization.
- Suvarierol S., **“Everyday cosmopolitanism in the European Commission”**, Journal of European Public Policy, Volume 18, Issue 2 March 2011.
- Wallace Goodman S., **“Controlling Immigration through Language and Country Knowledge Requirements”**, West European Politics, Volume 34 Issue 2 2011.
- Webber M., **“NATO: Within and Between European International Society”**, Journal of European Integration, Volume 33 Issue 2 2011.

ΠΡΟΚΗΡΥΞΗ ΒΡΑΒΕΙΩΝ ΓΙΑ ΦΟΙΤΗΤΕΣ

Το Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Αθηνών προκηρύσσει, Πανελλήνιο Διαγωνισμό για φοιτητές και σπουδαστές, με αντικείμενο τη συγγραφή εργασίας με θέμα:

«Ανταγωνιστικότητα και κοινωνική συνοχή, το μέγα ζητούμενο»

Όροι του Διαγωνισμού
Δικαίωμα συμμετοχής έχουν οι προπτυχιακοί φοιτητές και σπουδαστές της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης όλων των κλάδων με την προϋπόθεση να μην έχουν βραβευθεί από το ΕΒΕΑ την τελευταία τετραετία.

Προθεσμία υποβολής: 20 Μαΐου 2011 στο Ε.Β.Ε.Α. Ακαδημίας 7, 3ο όροφος,
Υπεύθυνη κα Α. Προεστου, τηλ.: 210-36.22.158, fax: 210-36.12.218.

Θα απονεμηθούν τρία χρηματικά Βραβεία:

- 1ο Βραβείο 2.000 Ευρώ
- 2ο Βραβείο 1.500 Ευρώ
- 3ο Βραβείο 1.000 Ευρώ

ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

- 12/4/2011: Το Πανεπιστήμιο Αθηνών, το Κέντρο Δικανικών Μελετών και το Ίδρυμα Διεθνών Νομικών Μελετών διοργανώνουν επιστημονική ημερίδα με θέμα «**Η Ελληνική Κρίση. Για μια Νέα Θεσμική Μεταπολίτευση. Επιστημονικοί Προβληματισμοί**», Κεντρικό Κτήριο Πανεπιστήμιου Αθηνών, www.uoa.gr
- 8/4/2011: Το ΕΛΙΑΜΕΠ και το Ίδρυμα Anna Lindh διοργανώνουν εκδήλωση με θέμα «**Euromed Intercultural Trends 2010: The Anna Lindh Report – Perspectives from the Region**». Ομιλητές: A. Claret (Εκτελεστικός Διευθυντής του Ιδρύματος Anna Lindh), Δρ. Φ. Διαμαντή (Αναπληρώτρια Συντονίστρια του Ελληνικού Εθνικού Δικτύου του Ιδρύματος Anna Lindh, Εμπειρογνώμων του EMUNI & Καθηγήτρια – Σύμβουλος ΕΑΠ), R. Abdulla (Καθηγητής Δημοσιογραφίας και Μαζικής Επικοινωνίας, Αμερικανικό Πανεπιστήμιο), Sh. Richard (Συντονιστής του Βρετανικού Εθνικού Δικτύου του Ιδρύματος Anna Lindh, Συνεργάτης στο Πανεπιστήμιο Manchester Metropolitan), G. Aksaer (Συν-Συντονιστής του Τουρκικού Εθνικού Δικτύου του Ιδρύματος Anna Lindh). Τη συζήτηση θα συντονίσει ο Δρ. Θάνος Ντόκος (Γενικός Διευθυντής ΕΛΙΑΜΕΠ), Αθήνα, www.eliamep.gr
- 22/3/2011: Το ΕΛΙΑΜΕΠ διοργάνωσε Συνέδριο με θέμα: «**Οι εξελίξεις στη Μέση Ανατολή – Η θέση της Ελλάδας**», Αθήνα. Ομιλητές ήταν οι κ.κ: Α. Κούτσης, Ομότιμος Καθηγητής, Πάντειο Πανεπιστήμιο, Σ. Ρούσσο, Αναπληρωτής Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, Θ. Ντόκος, Γενικός Διευθυντής ΕΛΙΑΜΕΠ, Ε. Βενέτης, Ερευνητής ΕΛΙΑΜΕΠ. Τη συζήτηση συντόνισε ο Ν. Βουλέλης, Διευθυντής Ειδήσεων και Ενημέρωσης, Αθηναϊκό Πρακτορείο Ειδήσεων, Αθήνα, www.eliamep.gr
- 11/3/2011: Τα Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Ευρωπαϊκές και Διεθνείς Σπουδές» και «Σπουδές Νοτιοανατολικής Ευρώπης» του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης του Πανεπιστημίου Αθηνών διοργάνωσαν εκδήλωση - διάλεξη του Jan Zielonka, Καθηγητή Ευρωπαϊκής Πολιτικής (Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης), με θέμα: «**The EU as an international actor: unique or ordinary?**», Αθήνα, www.see.pspa.uoa.gr & <http://eis.pspa.uoa.gr/>
- 11/3/2011: Το ΠΜΣ «Κράτος και Δημόσια Πολιτική» διοργάνωσε διάλεξη-εισήγηση με θέμα: «**Από το Μνημόνιο στο Μνημόνιο. Οι δανειακές συμβάσεις του Ελληνικού Κράτους κατά τον 19ο αιώνα**». Ομιλητής ο Πρόεδρος Εφετών ΔΔ, κος Ν. Σοϊλεντάκης, Αθήνα.
- 11-13/3/2011: Η Εταιρεία Μελέτης και Διάδοσης της Ιστορίας των Επιστημών και της Τεχνολογίας (Ε.Μ.Δ.Ι.Ε.Τ) και το Τμήμα Μεθοδολογίας, Ιστορίας και Θεωρίας της Επιστήμης (Μ.Ι.Θ.Ε.) του Πανεπιστημίου Αθηνών διοργάνωσαν Πανελλήνιο Συνέδριο Νέων Ερευνητών. Σκοπός του συνεδρίου είναι να δώσει την ευκαιρία σε νέους ερευνητές/τριες από το χώρο της ιστορίας των επιστημών και της τεχνολογίας καθώς και συγγενών κλάδων να παρουσιάσουν τη δουλειά τους σε ευρύτερο κοινό με παρόμοια ενδιαφέροντα. Κεντρικό Κτήριο Πανεπιστήμιου Αθηνών, www.uoa.gr
- 9-12/3/2011: Το ΕΛΙΑΜΕΠ διοργάνωσε εργαστήριο με τη συμμετοχή νέων Σέρβων και Κοσοβάρων-Αλβανών δημοσιογράφων μέσα στο πλαίσιο του «Early Warning Project», με θέμα: «**Ο ρόλος των ΜΜΕ σε διαιρεμένες κοινωνίες: Η περίπτωση του Κοσόβου**», 9-12/03/11, Αθήνα, www.eliamep.gr
- 8/3/2011: Το ΕΛΙΑΜΕΠ διοργάνωσε κλειστή συζήτηση με τον Υπουργό Εξωτερικών της Τουρκίας κ. Αχμέτ Νταβούτογλου, Αθήνα, www.eliamep.gr

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΙ ΚΕΙΜΕΝΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΕΕΕΠ

1. ΕΚΔΟΣΕΙΣ

- **Ανδρέου, Γιώργος**, Συνοχή και διαρθρωτική πολιτική στην Ευρωπαϊκή Ένωση, Παπαζήσης, Αθήνα 2002.
- **Διαμαντικός, Κων/νος - Τριαντόπουλος, Χρήστος**, Το Διαδίκτυο στην υπηρεσία της έρευνας, Εκδόσεις Εργαστηρίου Ευρωπαϊκής Ενοποίησης και Πολιτικής, Πανεπιστήμιο Αθηνών, 2006.
- **Διαμαντικός, Κωσταντίνος**, Θεωρία και πρακτική της αξιολόγησης Προγραμμάτων, δράσεων και πολιτικών, Παπαζήσης, Αθήνα 2007.
- **Λούση, Εμμανουέλα**, Η κοινοτική περιβάλλοντος και η επίδρασή της στην περίπτωση της Ελλάδας, Παπαζήσης, Αθήνα 2002
- **Καζάκος, Πάνος**, Αναθεώρηση του συντάγματος και Οικονομία. Δοκίμιο οικονομικής ανάλυσης των συνταγματικών θεσμών, Εκδόσεις Παπαζήσης, Αθήνα 2007.
- **Καζάκος, Πάνος**, Στη Μέση του Δρόμου; Η Ελλάδα και η Πρόκληση της Ανταγωνιστικότητας, Εργαστήριο Ευρωπαϊκής Ενοποίησης και Πολιτικής, Μεταμεσονύκτιες Εκδόσεις, Αθήνα 2005.
- **Κοτσιαρός, Αθανάσιος**, "www.ΠολιτικόΙσλάμ.online.tr" Η ηλεκτρονική παρουσία του Τούρκικου πολιτικού Ισλάμ στο διαδίκτυο, Παπαζήσης, Αθήνα 2004.
- **Κουτσιαράς, Νίκος**, Η Λήψη Αποφάσεων σε μια Οικονομική Ένωση. Υποδείξεις με αφετηρία τη σύγχρονη οικονομική θεωρία της πολιτικής, Παπαζήσης, Αθήνα 2003.
- **Κουτσιαράς, Νίκος**, Ποιος ελπίζει ή φοβάται τις Βρυξέλλες; Η ρυθμιστική παρέμβαση της Ε.Ε. στις αγορές εργασίας, Παπαζήσης, Αθήνα 2004.
- **Μιχαλάκη Σ. & Φιλίνης Κ.**, «Τι συμβαίνει στο βασιλείο της Δανιμαρκίας. Ευελιξία με ασφάλεια και οι επιδόσεις της αγοράς εργασίας», Παπαζήσης, Αθήνα, 2009.
- **Μπότσιου, Κων/να**, Μεταξύ ΝΑΤΟ και ΕΟΚ. Η Ευρώπη σε αναζήτηση μιας αμυντικής και πολιτικής ένωσης, 1949-1957, Παπαζήσης, Αθήνα 2002.
- **Koutsiaras, Nikos**, Understanding Economic and Monetary Union, Institute of European Integration and Policy, Metamesonykties Ekdoseis, Athens 2005.
- **Τριαντόπουλος, Χρήστος**, Εποπτεία τραπεζικού συστήματος: Η ευρωπαϊκή εμπειρία και το νέο κανονιστικό πλαίσιο, Παπαζήσης, Αθήνα 2008.

2. ΚΕΙΜΕΝΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Α. Μέλη ΔΕΠ και Συνεργάτες από άλλα Πανεπιστημιακά Ιδρύματα

- **Διαμαντόπουλος, Χρήστος**, "Διοικητικές αντιλήψεις και Διοικητικά συστήματα: Αγγλοαμερικάνικη και ευρωπαϊκή παράδοση". WP. A01/06, 2006 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-A0106
- **Καζάκος, Πάνος**, "Ανταγωνιστικότητα, Ανάπτυξη και Απασχόληση. Εθνικές δυνατότητες και προτεραιότητες.", WP. A03/04, 2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-A0304
- **Καζάκος, Πάνος**, "Στη Μέση του Δρόμου; Η Ελλάδα και η Πρόκληση της Ανταγωνιστικότητας", 2005 στο eeep.pspa.uoa.gr/Met.Ekd.pdf
- **Κουτσιαράς, Νίκος**, "Η στρατηγική της Λισαβόνας και η έκθεση Kok: Μεταξύ οικονομικής σκοπιμότητας και πολιτικής ορθότητας", WP. A02/05, 2005 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-A0205
- **Λάβδας, Κώστας - Χρυσόχου, Δημήτρης**, Νέες κατευθύνσεις στη μελέτη της ευρωπαϊκής πολιτείας, WP. A02/06 (2006) στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-A0206
- **Μαραβέγιας Ν.**, «Σε αναζήτηση ευρωπαϊκής στρατηγικής για την ύπαιθρο», WP. A01/08 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-A0108.pdf
- **Τζιφάκης, Νικόλαος - Φακιολάς, Ευστάθιος Τ.** "Οι επιχειρήσεις ειρήνης της Ευρωπαϊκής Ένωσης στα Δυτικά Βαλκάνια", WP. A02/04, 2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-A0202
- **Ananiadis, Blanca**, "From Lisbon to Lisbon: Narratives of Social Europe". UACES 37th Annual Conference and 12th Research Conference, WP. A02/07, 2007 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-A0207
- **Attina, Fulvio**, Building the Union: an evolutionist interpretation, IEIP-EKEM (Conf.) 09 στο [eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM\(Conf.\)09.pdf](http://eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM(Conf.)09.pdf)
- **Bellamy, Richard**, New modes of democracy: Can there be EU Democracy without parties or political representation? IEIP-EKEM (Conf.) 08 στο [eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM\(Conf.\)08](http://eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM(Conf.)08)
- **Castiglione, Dario**, Notes on "The role of political identity in European integration", IEIP-EKEM (Conf.) 07 στο [eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM\(Conf.\)07.pdf](http://eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM(Conf.)07.pdf)
- **Diamantopoulos, Christos**, "Thoughts on logical positivism, simon's decision theory and the aristotelian teleology", WP. A01/07, 2007 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-A0107
- **Kaczynski, Piotr Maciej**, "Polish Dilemmas on the New European Union Treaty", Institute of Public Affairs(Warsaw)στο eeep.pspa.uoa.gr/IPA.pdf.
- **Kassimatis, George**, Common cultural roots - The cornerstone of the European Union IEIP-EKEM (Conf.) 05, στο [eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM\(Conf.\)05.pdf](http://eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM(Conf.)05.pdf)
- **Kazakos, Panos**, After the Constitutional Debacle: What way ahead for the Union?, IEIP-EKEM (Conf.) 10, στο [eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM\(Conf.\)10.pdf](http://eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM(Conf.)10.pdf)
- **Kazakos, Panos**, Europeanisation, Public Goals and Group Interests: Convergence Policy in Greece, 1990-2003 στο eeep.pspa.uoa.gr/WEP.pdf
- **Kazakos, Panos**, Scenarios for the future of Europe, WP. A01/05, 2005 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-A0105
- **Koutsiaras, Nikos - Andreou, George**, Small can be beautiful: The EU budget - and the financial perspectives for 2007-2013, WP. A01/04, 2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-A0104

- **Manitakis, Antonis**, *The impasses in constitutionalising the EU and the perspective of moving from the shared sovereignty of states to "condominium" of peoples*, IEIP-EKEM (Conf.) 02 στο [eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM \(Conf.\) 02](http://eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM (Conf.) 02)
  - **Pagoulatos, George**, *Deepening vs Widening: Revisiting the dilemma*, IEIP-EKEM (Conf.) 06 στο [eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM \(Conf.\) 06.pdf](http://eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM (Conf.) 06.pdf)
  - **Papadopoulou, Lina**, *Lost in "translation" or, how political visions IEIP-EKEM (Conf.) 04: regarding the future of Europe are "translated" into constitutional arrangements*
  - **Taylor, Paul**, *The State of European Integration: a view on the present and future perspective*, IEIP-EKEM (Conf.) 01 στο [eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM \(Conf.\) 01](http://eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM (Conf.) 01).
  - **Trechsel, Alexander**, *The Swiss model: a bonanza for EU studies*, IEIP-EKEM (Conf.) 03, [eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM \(Conf.\) 03](http://eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM (Conf.) 03)
- Β. Ερευνητές και Επιστημονικοί Συνεργάτες Ε.Ε.ΕΠ**
- **Δούκας, Γιάννης**, "Η παγκόσμια διατροφική κρίση και η θέση της Ευρωπαϊκής Ένωσης", WP. B01/08:
  - **Διαμαντίκος, Κωνσταντίνος - Λαμπρίδης, Παναγιώτης**, "Η Αναζήτηση της Ειρήνης στο Αιγαίο: Μια Συνολική Αποτίμηση της Οικοδόμησης Εμπιστοσύνης και Ασφάλειας στις Ελληνοτουρκικές Σχέσεις", WP. B08/04_2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0804
  - **Διαμαντίκος, Κωνσταντίνος**, *Θεωρία και μέθοδοι αξιολόγησης κοινωνικό - οικονομικών παρεμβάσεων*, WP. B05/06, 2006 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0506
  - **Μανούζας, Ζήσης**, "Μείωση των ωρών εργασίας: Είναι αποτελεσματικό μέτρο για την αύξηση της απασχόλησης;", WP. B07/04, 2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0704
  - **Ματσουκά, Κλεοπάτρα**, *Η ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση: Προβλήματα, Προοπτικές, Προκλήσεις*, WP. B04/06_2006 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0406
  - **Μπουρικός, Δημήτρης**, *Ζητήματα κοινωνικοασφαλιστικής μεταρρύθμισης στην Ελλάδα, Επισημάνσεις και προτεινόμενη βιβλιογραφία*, WP. B03/06, 2006 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0306
  - **Παπούλιας, Ενώγγελος**, *Διεθνές και Ευρωπαϊκό πλαίσιο της εθνικής πολιτικής μουσείων. Περιπτωσιολογική μελέτη Αρκαδίας*, WP. B01/07, 2006 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0107
  - **Σκάλκος, Δημήτρης**, "Από τον Ρεπουμπλικανικό Φιλελευθερισμό στη Δημοκρατία των Ελευθεριών: Μία προσέγγιση ανα-σημασιοδότησης της "φιλελεύθερης σοσιαλδημοκρατίας", WP. B02/07, 2007 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0207
  - **Σοφού, Στεργούλα**, "Η Αναπτυξιακή Βοήθεια ως μέσο της Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Περίπτωση των Δυτικών Βαλκανίων", WP. B06/04, 2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0604
  - **Τριαντιδής, Αρης**, "Οικονομικές προεκτάσεις της περιφερειακής ολοκλήρωσης στα Βαλκάνια", WP. B05/04, 2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0504
  - **Andreou, George**, *Regional Policy in Greece Sectoral Case Study The Operational Programme "Competitiveness"*, WP. B01/04, 2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0104
  - **Choros, Panagiotis**, *Political Conditionality in the European Neighbourhood Policy: The Case of the Southern Mediterranean* WP. B02/05, 2005 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0205
  - **Demiri, Eleni - Vlioras, Evangelos**, *The Greek Contribution to CFSP and Civilian Crisis Management*, WP. B02/04, 2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0204
  - **Frangakis, Nikos - Papayannidis, A.D. - Demiri, Eleni - Vlioras, Evangelos**, *FORNET CFSP Annual Report 2004-Greece*, WP. B03/04, 2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0304
  - **Kotsiaros, Athanasios**, *The change of the Greek foreign policy strategy towards Turkey: the Greek official political discourse*, WP. B01/06, 2006 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B106
  - **Petrelli, Marina - Vallianatou, Anna**, *The medium-small and big member states: willing enough to draw common positions during the European Convention and IGC debate on CFSP and ESDP?*, WP. B02/06, 2006 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B206
  - **Triantafyllou, Martha**, *Forecasting conflicts with the use of event data: The Greek-Turkish case of Imia*, WP. B04/04, 2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0404
  - **Trantidis, Aris**, *Interests, Ideas and Norms: The Strategy of 'Symbiosis' in the European Neighbourhood Policy*, WP. B03/05, 2005 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0305
  - **Trinquelle Isabelle**, "La spécificité de la gestion des déchets dans les îles au regard du droit communautaire" στο eeep.pspa.uoa.gr/IsabelleTrinquelle-French.pdf
  - **Vallianatou, Anna**, *The Iraq crisis: did the fourth EU-Greek Presidency follow a problem solving approach?*, WP. B01/05, 2005 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0105

Κείμενα εργασίας Μονάδα Τουρκίας

- **Kotsiaros, Athanasios**, "Turkish National Elections 2007: Choosing between democracy and authoritarianism", RUT-WP03/07, 2007 στο <http://eeep.pspa.uoa.gr/RUT-WP03.07.pdf>
- **Κοτσιαρός, Αθανάσιος** (επ.), «Η Ευρωπαϊκή Κοινή Γνώμη και η Τουρκία: Διαπραγμάτευση ενάντια στη θέληση των ευρωπαίων πολιτών;» RUT-WP02/07, 2007 στο <http://eeep.pspa.uoa.gr/RUT-WP02.07.pdf>
- **Τριαντόπουλος, Χρήστος**, «Τουρκική οικονομία: Το τρένο του 2006 θα εκτροχιαστεί το 2007;», (2007) RUT-WP01/07 στο <http://eeep.pspa.uoa.gr/RUT-WP01.07.pdf>
- **Τσαπακίδης, Χρήστος**, «Οι Ρωσοτουρκικές Σχέσεις στη Μεταψυχροπολεμική Εποχή: Επαναπροσδιορισμός και Νέες Τάσεις», RUT-WP04/07, 2007 στο <http://eeep.pspa.uoa.gr/RUT-WP04.07.pdf>

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ
ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

Ξενοφώντος 4, 10557, Αθήνα
Τηλ: 210 3215549
Fax :210 3215096
email: info@ekem.gr
URL: www.ekem.gr
ISBN 960-7849-01-9

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ
ΕΝΟΠΙΩΣΗΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Λιόλου 42-44, 105 60 Αθήνα
Τηλ: 210 3689535
Fax: 210 3240521
e-mail: eeep@pspa.uoa.gr
<http://eeep.pspa.uoa.gr/>